ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يومية سياسية وأدبية - الدورة المؤولة - إيفا ترويشيان

200.000 Լ.Ո. 100-ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 203 (27274) ՈՒՐԲԱԹ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2026 8 ԷՋ

ԷՐՏՈՂԱՆ ԿՈՉ Կ'ՈՒԿՂԷ ՈՒԺԵՂԱՑՆԵԼՈՒ ԻՍՐԱՅԷԼԻ ՎՐԱՅ ՃՆՇՈՒՄԸ

Թուրքիոյ նախագահ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողան իսլամական երկիրներուն կոչ ուղղած է ուժեղացնելու Իսրայէլի վրայ ճնշումը՝ Կազայի մէջ մարդասիրական աղէտը դադրեցնելու համար: Այս մասին կը հաղորդէ ԹԱՍՍ լրատու գործակալութիւնը: «Կազայի մէջ մարդասիրական աղէտ տեղի կ'ունենայ Իսրայէլի կողմէ սահմանուած անմարդկային սահմանափակումներուն պատճառով: Մենք չենք կրնար անտարբեր նայիլ Կազայի մէջ տիրող սիրտ ճմլող տեսարանին, ուր ցուրտէն դողացող երեխաները մինչեւ ծունկերը ջուրի մէջ են, զրկուած են վրաններէն, որոնց տակ կարելի պիտի ըլլար պատսպարուիլ: Մենք՝ իբրեւ իսլամներ, պէտք է հասնինք Իսրայէլի վրայ ճնշումի ուժեղացման», ըսած է թուրք ղեկավարը խորհրդարանին մէջ՝ իշխող Արդարութիւն եւ բարգաւաճում կուսակցութեան նիստին ընթացքին: «Մենք պատրաստ ենք բեռնարկղներ ուղարկել Կազա: Նոյնիսկ եթէ միւսները փակեն իրենց աչքերն ու ականջները, մենք պիտի չլռենք Կազայի մէջ տիրող ճնշումներուն նկատմամբ, պիտի շարունակենք կատարել մեր մարդասիրական պարտականութիւնը», ընդգծած է Էրտողան:

ԱԿՆԱՐԿ

ԱՌԱՋԱՐԿԻ ԹԱՔՈՒՆ ԲԱԺԻՆԸ ԵՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԿԱՄՔԸ

Հայաստանի Հանրապետութեան վարչապետը թէ՛ Ազգային ժողովի եւ թէ՛ կառավարութեան նիստին առաջարկ յղեց ընդդիմութեան: Այդ առաջարկը ընդհանուր առումով իր պաշտօնավարման աւարտի պատկերացումին մասին է եւ ունի երկու հաւանական տարբերակ:

Առաջին. եթէ Սահմանադրութեան փոփոխութիւնը հանրաքուէով մերժուի, անձամբ ինք հրաժարական կու տայ վարչապետի պաշտօնէն: Իսկ եթէ ընդունուի, ապա յառաջիկայ ընտրութիւններուն ինք չ'առաջադրուիր իբրեւ վարչապետի թեկնածու:

Սահմանադրութեան փոփոխութիւնը այսպիսով գերնպատակի կը վերածուի այսօրուան մեծամասնական ուժին համար: Այն տպաւորութիւնը կը ստեղծուի, որ այս ամբողջ իշխանափոխութիւնը, նոր ուժի յայտնութիւնը, քաղաքականութեան արմատական փոփոխութեան վերջին փուլը Սահմանադրութեան փոփոխութիւնն է:

Այն վերագրումները, ածականներն ու բնութագիրները, որ վարչապետը կ'արտայայտէ այսօրուան Սահմանադրութեան մասին, կը մատնեն զայն անպայման փոխելու բացարձակ որոշումը: Կեղծուած, ընտրակեղծարարներու կողմէ հրամցուած, հակապետական կոչելով իրաւական գերագոյն փաստաթուղթը՝ վարչապետը պահ մը կը մոռնայ պաշտօնի ստանձնման պահուն իր կատարած երդումը. «Յանուն Հայաստանի Հանրապետութեան յարատեւութեան, անկախութեան, ինքնիշխանութեան եւ զարգացման՝ երդում եմ բարեխղճօրէն կատարել կառավարութեան անդամի պարտականութիւններս, պահպանել Հայաստանի Հանրապետութեան Սահմանադրութիւնը եւ օրէնքները, ծառայել հանրային շահին, նպաստել Հայաստանի Հանրապետութեան պետականութեան եւ սահմանադրական կարգի ամրապնդմանը եւ գործել ի շահ ներկայ ու ապագայ սերունդների»:

Պէտք չկայ տրուած երդումին եւ այսօրուան յայտարարութիւններուն ու առնուած քայլերուն միջեւ հսկայական հակասութիւնները ընդգծելու:

Կատարուած առաջարկը, նոյնիսկ պաշտօնէ հրաժարումի խոստումով իրականացնելու հրապարակային յանձնառութիւնը, եթէ պահ մը ընդունինք, որ հաւաստի է, ապա կը մտածենք առաքելութեան մը աւարտի այս ձեւով ազդարարման մասին: Դեր մը կատարած ըլլալու, Հարաւային Կովկասի քարտէսին մէջ կարեւոր կէտ մը մէկ ազդեցութենէն միւսը փոխանցած ըլլալու իրողութեան մասին՝ եթէ ընդունինք այն տեսութիւնը, որ այս բոլորը միայն ներհայաստանեան գործընթացներ չեն:

Առաջարկը ամբողջ սահմանադրական մեծամասնութիւն ապահովելու մասին է, դիմացը խոստանալով պաշտօնէ հեռացում: Գերնպատակը ոչ թէ Սահմանադրութեան փոփոխութիւնն է, այլ խաղաղութեան պայմանագիրի ստորագրութեան նախապայմանի ընդառաջումը, արգելակումի վերացումը: Շարունակենք ընդունիլ, որ վարչապետը իրօք պիտի հեռանայ իր պաշտօնէն երկու արդիւնքներուն ալ պարագային. մէկը՝ անմիջականօրէն, միւսը՝ յառաջիկայ ընտրութիւններու նախաշեմին: Այս չի նշանակեր անշուշտ քաղաքական վարքագիծի փոփոխութիւն: Երբ կ'ըսուի, որ «խօսքը անձամբ իր մասին է», այդ կ'ենթադրէ գլխաւոր դէմքի փոփոխութիւն, բայց ո՛չ քաղաքականութեան:

Պահ մը շրջանցելով դէմքի փոփոխութեան խնդիրը, յենինք ժողովրդային կամքին կառչած մնալու սկզբունքին վրայ: Այս իշխանութիւնները անվերջ կը խօսին ժողովուրդին անունով: Նոյն ժողովուրդը վերջին ընտրութիւններուն իր կամքը արտայայտեց, գործող մեծամասնութեան չտալով այնքան քուէ, որպէսզի կարենայ փոխել Սահմանադրութիւնը: Այսինքն, ժողովուրդը մերժեց Սահմանադրութեան փոփոխութիւնը: Հիմա առաջարկ կ'ըլլայ գործարքով՝ «տուէք քուէ, ստացէք հրաժարական» առաջարկով, ընդդէմ ժողովրդային կամքին: Ալելի՛ն. հակառակ ընդդիմութեան կողմէ ընտրութիւններու արդիւնքները վիճարկելու դիմումին, այս իշխանութիւնները մնացին կառչած արձանագրուած արդիւնքներուն եւ ստանձնեցին խորհրդարանական մեծամասնութեան հիման վրայ միանձնեայ կառավարութիւն կազմելու լիազօրութիւնները:

Վարչապետը կ'ահազանգէր, որ եթէ սահմանադրական մեծամասնութիւն չունենայ իր իշխանութիւնը, ապա, ամսաթիւ նշելով, սեպտեմբերին, Հայաստանին կը սպառնայ մեծ պատերազմ: Հիմա կ'ազդարարուի, որ եթէ չփոխուի Սահմանադրութիւնը, ապա չի կնքուիր խաղաղութեան պայմանագիրը, հետեւաբար կը վերադառնայ պատերազմի ուրուականը:

Հիմա, ըստ էութեան, անձնապէս հեռանալու խոստումով վարչապետը կ'առաջարկէ հեռացնել Անկախութեան հռչակագիրը Սահմանադրութենէն: Առաջարկը ունի թաքուն բաժին անշուշտ. եթէ խորհրդարանին մէջ քուէներու գործարք չկատարուի, կայ հանրային ճընշումի երկրորդ ծրագիրը: Այդ ալ չյաջողելու պարագային, կայ արտահերթ ընտրութիւններ կազմակերպելու ընտրանքը: Վարչապետին խոստումը պաշտօնէն հեռանալու պարագային կը փոխուի այդ պարագային: Առաջարկը բացառապէս կը վերաբերի խորհրդարանական անհրաժեշտ քուէի գոյացման: Եթէ ընդդիմութիւնը չմիանայ իշխանութեան՝ Սահմանադրութեան փոփոխութեան համար հանրաքուէ կազմակերպելու որոշումը կայացնելու համար, ապա կը վերանայ նաեւ հրաժարականի խոստումը:

Մինչ այդ գերադասելին, ժողովուրդին ընտրութիւններով արտայայտած կամքն է. չփոխե՛լ Սահմանադրութիւնը:

«Ա.»

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ՝ ՌՈՒՍԻԱ-ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ-ՉԻՆԱՍՏԱՆ ԵՌԱԿՈՂՄ ՎԵՀԱԺՈՂՈՎ

Չինաստանի հարաւային Շենժեն քաղաքին մէջ տեղի ունեցաւ Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինի, Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփի եւ Չինաստանի նախագահ Շի Ճինփինկի եռակողմ վեհաժողովը, որ տեւեց շուրջ մէկուկէս ժամ:

Ժողովը հիւրընկալող երկրի նախագահը իր խօսքին մէջ յայտնեց. «Չինաստանի, Ռուսիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու նախագահները կը գումարեն պատմութեան մէջ իր տեսակին մէջ առաջինը եղող ժողովը, որ չափազանց կարեւոր ու աննախադէպ իրադարձութիւն է»:

«Երբ մեծ տէրութիւնները կը համաձայնին, աշխարհի վրայ խաղաղութիւն կը տիրէ, եւ երբ իրարու հետ հակամարտին, իրարանցում կը տիրէ», ըսաւ ան:

«Չինաստանը, Ռուսիան եւ Միացեալ Նահանգները պէտք է գործակցին կարգաւորելու համար միջազգային խնդիրները եւ միասնաբար աշխատին ամբողջ աշխարհի վրայ խաղաղութեան ու կայունութեան երաշխաւորման համար», նշեց Շի:

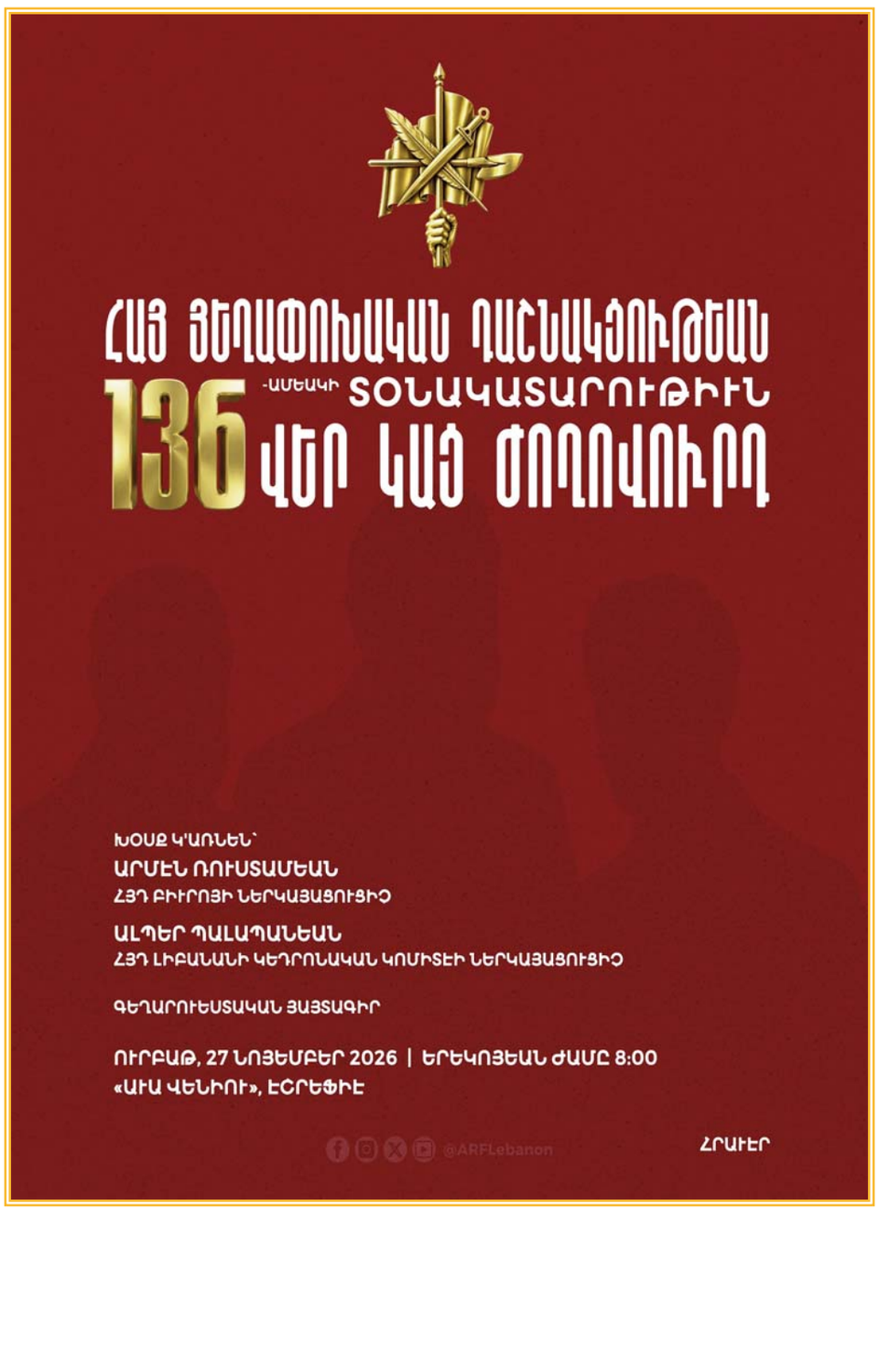
Շար.ը՝ էջ 8

ԹՐԱՄՓ-ՇԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Չինաստանի Շենժեն քաղաքին մէջ տեղի ունեցաւ Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփի եւ Չինաստանի նախագահ Շի Ճինփինկի միջեւ հանդիպումը, որուն ընթացքին Սպիտակ տան ղեկավարը ըսաւ, թէ իր չին պաշտօնակիցին հետ հիանալի անձնական յարաբերութիւն ձեւաւորած է:

Շար.ը՝ էջ 8

ՓԱՇԻՆԵԱՆ «ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ» ՀԵՌԱՆԱԼ ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՄԱՑ. ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՄԵՐԺԷ

Ութ տարի շարունակ Հայաստանը ղեկավարած Նիկոլ Փաշինեան երէկ ընդդիմութեան նորէն առաջարկեց խորհրդարանին մէջ կողմ քուէարկել եւ աջակցիլ նոր Սահմանադրութեան նախագիծը հանրաքուէի դնելուն: Փոխարէնը ան «խոստացաւ»՝ անկախ հանրաքուէի արդիւնքներէն, այլեւս չառաջադրել իր թեկնածութիւնը վարչապետի պաշտօնին:

Սահմանադրութեան նախագիծին բնագիրը յառաջիկայ շաբաթ պիտի հրապարակուի: Որպէսզի փաստաթուղթը դրուի հանրաքուէի, նախ պէտք է հաստատուի խորհրդարանին մէջ: Այս հարցին մէջ է, որ իշխող ուժին անհրաժեշտ է ընդդիմութեան աջակցութիւնը՝ առնուազն վեց ընդդիմադիր պատգամաւորի կողմ քուէ: Խորհրդարանական երկու ընդդիմադիր ուժերը մինչեւ Փաշինեանի երէկուան առաջարկը յայտարարած էին, որ իրենց քուէն պիտի չտան «ալիեւեան սահմանադրութեան»:

Փաշինեանի առաջարկէն ետք «Հայաստան» խմբակցութեան պատգամաւոր Քրիստինէ Վարդանեան վերահաստատեց իր խմբակցութեան դիրքորոշումը, որ կը մերժէ բոլոր տեսակի առաջարկները եւ զանոնք կը նկատէ անընդունելի:

«Փաշինեանի հետ գործարքի չերթալով՝ կը շրջանցենք Փաշինեանի լարած թակարդը: Ես չեմ պատկերացներ բեմագրութիւն մը, որով Փաշինեանը կ'առաջարկէ գործարք՝ իրականութեան մէջ նպատակ ունենալով հեռանալ իշխանութենէն: Փաշինեանի խօսքին վստահիլը պիտի ըլլայ իսկապէս յիմարութիւն, եւ չեմ կարծեր, որ Փաշինեանի առաջարկը մերժելը զայն հեռացնելու կարելիութեան բացթողումն է: Փաշինեանի հեռացման կարելիութիւնը բոլոր տեղերուն մէջ է, ուր չկայ իրեն հետ գործարք, իրեն հետ գործարքով կը բացառեմ անոր հեռանալը», յայտարարեց դաշնակցական պատգամաւորը:

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԵԱՄԲ ՎԱՐ ԱՌՆՈՒԱԾ Է ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԻ ԴՐՕՇԸ

8 նոյեմբերին, Մենհեթընի «Պոլինկ Կրին» զբօսայգիին մէջ Ազրպէյճանի «Յաղթանակի օրուան» առիթով բարձրացուած ազրպէյճանական պետական դրօշը վար առնուած է 16 նոյեմբերին՝ Նիւ Եորքի հայութեան դիմումներուն եւ Ամերիկայի Հայ դատի յանձնախումբին ազգային, շրջանային եւ տեղական մարմիններուն ջանքերուն շնորհիւ:

Շար.ը՝ էջ 8

ՄԱՔՍԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԻՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
مكتب كتلة النواب الأرمن

Ելեւմուտքի նախարարութեան մաքսատուներու տնօրէնութիւնը կը յայտարարէ, թէ կարիքը ունի ցամաքային սահմաններու վրայ գործող տարրերու:

Առ այդ, դիմումներ կ'ընդունի երկուշաբթի, 30 նոյեմբերէն մինչեւ երեքշաբթի, 29 դեկտեմբեր 2026:

Դիմողները պէտք է ըլլան 18-էն 25 տարեկան եւ լիբանանցի՝ աւելի քան տասը տարիէ ի վեր:

Մանրամասնութեանց համար կարելի է դիմել Երեսփոխանական գրասենեակ, ամէն օր, առաւօտեան ժամը 9:00-էն մինչեւ յետմիջօրէի ժամը 2:00:

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՓԻԿԸԹ. «ՀԸԶՊԱԼԼԱՆ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՊԱԳԱՆ ԱՒԵՐԵԼ»

Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութեան բանբեր Թամըս Փիկըթ հաղորդագրութիւն մը հրապարակելով մեկնաբանեց Հըզպալլայի դէմ Միացեալ Նահանգներու ելեւմուտքի նախարարութեան հաստատած պատժամիջոցները:

«Լիբանանցի ժողովուրդը արժանի է երկրի մը, որ կայունութիւն կը վայելէ, եւ այդտեղ միայն լիբանանեան պետութիւնը զէնքի եւ իշխանութեան մենաշնորհը ունի», յայտնեց Փիկըթ՝ նշելով, որ «Հըզպալլայի մարդասիրական խմբաւորումներն ու սեփական մարզը օգտագործելով այդպիսի ապագայ մը ականահարել եւ աւերել շարունակելու փորձը ամօթալի է»:

«Միացեալ Նահանգները պիտի շարունակեն արգիլել այսպիսի փորձերը, մինչ կը քաջալերեն օրինական օժանդակութիւններն ու ներդրումները, որոնք իրապէս լիբանանցի ժողովուրդին կ'օգնեն, եւ ոչ թէ Թեհրանի աջակցութիւնը վայելող ահաբեկչական խմբաւորումի մը», ըսաւ բանբերը:

«Միացեալ Նահանգները այսօր Հըզպալլային պատկանող կազմակերպութեան մը եւ այդ ահաբեկչական խմբաւորման աշխատանքներուն աջակցող մաքսանենգման ցանցի մը դէմ քայլեր կ'որդեգրէ: Այս ճակատային կազմակերպութիւնը՝ «Թաասուանու» միութիւնը կը պնդէ, որ հարաւային Լիբանանի մէջ կը տրամադրէ միայն արտակարգ օգնութիւն, մինչդեռ իրականին մէջ անիկա կը տեղափոխէ Հըզպալլայի անդամները, կը պահեստաւորէ խմբակի զէնքը եւ արտասահմանէն նուիրատուներու գումարները կ'ուղղորդէ Հըզպալլայի ահաբեկչական գործունէութեան:

«Ատոր հիմնադիր Աֆիֆ Ապտելռիտա Շումանը կուսակցութեան ցուցմունքով կը ղեկավարէ կազմակերպութիւնը», յայտնեց Փիկըթ:

«Հըզպալլային աջակցելով «Թաասուանու»-ն կը խաթարէ Լիբանանի գերիշխանութիւնը եւ կը վտանգէ հարաւային Լիբանանի ժողովուրդին օգնութիւն հասցնելու օրինական ջանքերը:

«Այսօրուան գործողութիւնը նաեւ կը թիրախաւորէ Հասան եւ Իպրահիմ Խաշշան եղբայրները, որոնք համագործակցած են Հըզպալլայի հետ՝ Իրանի Յեղափոխական պահակագունդի «Քուտս» զօրամասէն զգալի միջոցներ փոխանցելու համար:

«Անոնց ցանցը կ'օգտագործէ Լիբանանի մէջ գործող «Կոլտ Կլոպըլ» ընկերութիւնը, Թուրքիոյ մէջ գործող «Սանքարի Կոլտ» ընկերութիւնը եւ կանխիկ դրամական փոխադրողները՝ ոսկիի ձուլակտորներ եւ դրամանիշեր սահմաններէն, ներառեալ Ափրիկէէն տեղափոխելու համար», ընդգծեց Փիկըթ:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ անդրադառնալով սէուտցի պատուիրակ Եագիտ Պըն Ֆարհանի Պէյրութ այցելութեան «Ախպար Եոմի»-ին նշած են. «Ռիատ կը զգայ, թէ Իսրայէլ-Իրան-Միացեալ Նահանգներ մակարդակին վրայ «շատ մեծ բան մը» պիտի պատահի, եւ Լիբանանը այդպիսի որեւէ մագլցումէն զերծ կացուցուած եւ այդ փոթորիկէն հեռու պիտի չըլլայ:

«Նախագահ Ժոզեֆ Աունն ու վարչապետ Նաուաֆ Սալամը տեղեակ են տիրող այս մթնոլորտէն: Նախագահ Աունը նախանձախնդիր է մագլցումը Լիբանանէն հեռու պահելու, սակայն այդ մէկը անխուսափելի է, եթէ երեք պետութիւններու մակարդակին վրայ մեծ կարգաւորում մը չըլլայ»:

● «ՆԻՏԱ ՈՒԱԹԱՆ» օրաթերթ. «Լիբանանեան աչքերը յառաջիկայ շաբաթասկիզբին կ'ուղղուին Նիւ Եորք՝ հետեւելու համար ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդի մէջ փոխան ՖԻՆԻԼ-ին Հարաւային Լիբանանի մէջ տեղակայուելիք ուժերու շուրջ քննարկումներուն»:

● ՄԻԱՑԵԱԼ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութենէն աղբիւր մը «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Թրամփ իր կեցուածքը վճռեց՝ մերժելով ՖԻՆԻԼ-ի առաքելութեան երկարաձգումը»:

● ԼԱՒԱՏԵՂԵԱԿ իրաւաբանական աղբիւրներ «Տիար» օրաթերթին. «Թիւ 1701 բանաձեւի իրաւական կառուցւածքը անոր որդեգրումէն ի վեր կապուած եղած է ՖԻՆԻԼ-ի ուժերու ներկայութեան հետ՝ անոնց աւանդական ձեւով եւ թիւով, ինչ որ անկարելի կը դարձնէ անոր էջը դարձնելը եւ զանոնք սահմանափակ թիւով ու տարբեր լիազօրութիւններով բազմազգեան ուժերով փոխարինելը առանց նոր միջազգային օրէնսդրութեան, որ իրաւական ու գործառնական ծածկոյթը կը սահմանէ»:

● ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ աղբիւրներ «Մուտուն»-ին. «ՄԱԿ-ի նախագիծին վերջնական բանաձեւումը պատրաստելու աշխատանքը կը շարունակուի, եւ մինչեւ հիմա ձեռք բերուածը այն է, որ որոշումը հիմնուած ըլլայ թիւ 1701 որոշումին ու Լիբանանի, Իսրայէլի եւ Միացեալ Նահանգներու միջեւ եռակողմ համաձայնութեան վրայ»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ»-Ի տեղեկութիւններուն համաձայն, «Հռոմը խումբ մը Պէյրութ ուղարկած է՝ շահագրգիռ կուսակցութեան մը հետ հանդիպելու համար: Հանդիպման նպատակն էր ուսումնասիրել կուսակցութեան պատկերացումը առաջարկուող միջազգային ուժին վերաբերեալ, որ պիտի փոխարինէ ՖԻՆԻԼ-ը անոր լիազօրութեան ժամկէտը աւարտելէն ետք, ինչպէս նաեւ ծանօթանալ այս ուժի բնոյթին, անոր առաքելութիւններուն, լիազօրութիւններուն, տեղակայման տարածքին եւ գործառնական **մեքանիզմներուն** վերաբերեալ անոր դիրքորոշումին:

«Իտալական այս նախաձեռնութիւնը մաս կը կազմէ այլընտրանքային ձեւաչափի համապարփակ ըմբռնում զարգացնելու ջանքերուն, որոնք պիտի անդրադառնան բոլոր ներգրաւուած կողմերու մտահոգութիւններուն եւ փոխադարձ ընդունելի կարգաւորումներ պիտի արտօնեն»:

● ԱՐԵՒՄՈՒՏՔՅԻ դիւանագէտ մը «Լեպանոն Ֆայլզ»-ին. «ՄԱԿ-ի մէջ Միացեալ Նահանգներու դեսպան Մայքըլ Ուալցը չէ կրցած թիւ 1701 որոշումի բարեփոխելով անոր մէջ շրջագծային համաձայնագիրի տարրեր ներառելու վերաբերեալ իր առաջարկին վերաբերեալ լիբանանեան միասնական պատասխան ստանալ՝ խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրիի այս առաջարկը մերժելուն պատճառով»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ»-Ի տեղեկութեան համաձայն, «Հըզպալլայի ղեկավարութիւնը պաշտօնական կողմերու տեղեկացուցած է թիւ 1701 որոշումի որեւէ փոփոխութեան ենթարկումը մերժելուն մասին՝ վախնալով, որ փոփոխութեան դուռը բանալը պիտի յանգեցնէ զէնքի մենաշնորհման կէտի շրջագիծի ընդլայնման, որպէսզի անիկա այլեւս չսահմանափակուի Լիթանի գետի հարաւով, այլ տարածուի՝ ներառելով հիւսիսը, այդպիսով սահմանելով նոր պարտաւորութիւններ, որոնք աւելին են, քան այն շրջագիծը, որուն վրայ հիմնուած է որոշումը իր ներկայ տեսքով:

«Կուսակցութիւնը կը մերժէ բանաձեւը բարեփոխելու վերաբերեալ որեւէ քննարկում, որ կրնայ պատրուակ դառնալ լիբանանեան մակարդակով զէնքի հարցի կարգաւորման կանոնները վերատեսութեան ենթարկելու»:

● ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ աղբիւրներ «Տիար» օրաթերթին. «Պաապտայի պալատին եւ վարչապետարանին

Շար.ը՝ էջ 8

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐՔՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԿՈՉ Կ'ՈՒՂՂԷ՝ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵՐԸ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼՈՒ

Լիբանանի մէջ Կաթողիկէ պատրիարքներու եւ եպիսկոպոսներու խորհուրդը հաղորդագրութիւն մը հրապարակելով դատապարտեց Հոմսի առաջնորդին վրայ յարձակումը եւ կոչ ուղղեց Սուրիոյ մէջ քրիստոնեաները պաշտպանելու:

«Լիբանանի մէջ կաթողիկէ պատրիարքներու եւ եպիսկոպոսներու խորհուրդը խստօրէն կը դատապարտէ զինեալ կողոպուտն ու գողութիւնը, որոնց անցեալ շաբաթ ենթարկուած է Հոմսի, Համայի, Նապաքի, Եապրուտի եւ մերձակայքի յոյն կաթողիկէ առաջնորդ Եուհաննա Ապտէ Արպաշը, երբ ան կը գտնուէր առաջնորդարան, եւ զինեալ անձեր անոր վրայ յարձակած են եւ սահմանափակած անոր տեղաշարժը, նախքան անոր գրասենեակի պարունակութիւնը գրաւելը»:

Խորհուրդը լիակատար զօրակցութիւն յայտնեց «առաջնորդին ու Սուրիոյ մէջ եկեղեցիին», ան պատկան մարմիններուն կոչ ուղղեց բացայայտելու միջադէպի հանգամանքները եւ պատասխանատուութեան ենթարկելու անոր յանցագործները, ինչպէս նաեւ ընդգծեց «անհրաժեշտ քայլեր ձեռնարկելու անհրաժեշտութիւնը՝ քրիստոնեայ քաղաքացիները պաշտպանելու, անոնց նկատմամբ կիրարկուող յարձակումներուն վերջ տալու եւ իրենց հայրենիքին մէջ անվտանգ ու արժանապատիւ ապրելու անոնց իրաւունքը պահպանելու համար, որպէսզի Սուրիոյ Արաբական Հանրապետութիւնը մնայ քրիստոնէական քաղաքակրթութեան հնութեան եւ ատոր մէջ իսկական քրիստոնէական ներկայութեան պատմութեան, ինչպէս նաեւ իր պատմութեան ու ազգային ինքնութեան կերտման գործին մէջ անոր դերի վկան»:

ՄԱՀԱԶԴ

Մարաշի Հայրենակցական միութեան վարչութիւնը կը գուժէ իր վաստակաշատ գործավարուհիին՝

ՌՈԶԻՆ ԳԱՊԱՍԱՅԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ հինգշաբթի, 19 նոյեմբեր 2026-ին, Լոս Անճելըսի մէջ:

ՄԱՀԱԶԴ

Հայ կաթողիկէ Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ բարեսիրական միութիւնը կը գուժէ իր երկարամեայ ատենադպրուհիին՝

ՌՈԶԻՆ ԳԱՊԱՍԱՅԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ հինգշաբթի, 19 նոյեմբեր 2026-ին, Լոս Անճելըսի մէջ:

ՄԱՀԱԶԴ

Հայ կաթողիկէ Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ «Արծիւեան» երգչախումբը կը գուժէ իր 30 տարուան երգեհոնահարին՝

ՌՈԶԻՆ ԳԱՊԱՍԱՅԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ հինգշաբթի, 19 նոյեմբեր 2026-ին, Լոս Անճելըսի մէջ:

ՄԱՀԱԶԴ

«ԱՖԷՏ»-ի տնօրէնութիւնը կը գուժէ իր նախկին պաշտօնեաներէն՝

ՌՈԶԻՆ ԳԱՊԱՍԱՅԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ հինգշաբթի, 19 նոյեմբեր 2026-ին, Լոս Անճելըսի մէջ:

ՄԱՀԱԶԴ

Համազգայինի Լիբանանի «Գուսան» երգչախումբի մասնագիտական մասնաճիւղը կը գուժէ իր երկար տարիներու անդամ եւ վարչական՝

ՌՈԶԻՆ ԳԱՊԱՍԱՅԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ հինգշաբթի, 19 նոյեմբեր 2026-ին, Լոս Անճելըսի մէջ:

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆՆԵՐՈՒ ՏՈՒՉՈՒԹԻՒՆ ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՄԱՅՐԱՎԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

Նախագահութեամբ՝

ՆՍՈՏՏ ԱՐԱՄ Ա. ՎԵՐԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ

Կիրակի, 22 նոյեմբեր 2026-ին, Անթիլիասի մայրավանքի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ մայր տաճարին մէջ, յընթացս սուրբ եւ անմահ պատարագին, տեղի պիտի ունենայ ծայրագոյն վարդապետութեան աստիճաններու տուչութիւն՝ հետեւեալ վարդապետներուն.

1.- Հոգշ. Տ. Վահրիճ վրդ. Ղարախանեանի
2.- Հոգշ. Տ. Վաչէ վրդ. Պալըքճեանի
3.- Հոգշ. Տ. Վիգէն վրդ. Տալգըլըճեանի
4.- Հոգշ. Տ. Պսակ վրդ. Թէփիրճեանի
5.- Հոգշ. Տ. Յովակիմ վրդ. Բանճարճեանի
6.- Հոգշ. Տ. Զաւէն վրդ. Նաճարեանի
7.- Հոգշ. Տ. Արտաւազդ վրդ. Ծարոյեանի
8.- Հոգշ. Տ. Լեւոն վրդ. Եղիայեանի
9. Հոգշ. Տ. Օշին վրդ. Չուալերթանեանի

Տուչութիւնը պիտի կատարէ ու քարոզէ՝

ԳԵՐՇ. Տ. ՄԵՍՐՈՊ ԱՐՔ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Առաջնորդ Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններու, Քաթարի եւ Շրջակայից հայոց թեմի

- Գիշերային ժամերգութիւն (Շաբաթ երեկոյեան՝ Պիքֆայայի մէջ)
- Առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8:00-ին
- Սուրբ պատարագ ժամը 9:00-ին

Յայտնենք, որ շաբաթ, 21 նոյեմբեր 2026-ի առաւօտուն, թեկնածուները վեհափառ հայրապետին ներկայութեան պիտի ներկայացնեն ու պաշտպանեն իրենց աւարտաճառերը:

Կը հրաւիրենք մեր ժողովուրդի զաւակները մասնակից դառնալու ծայրագոյն վարդապետութեան աստիճաններու տուչութեան արարողութեան եւ աղօթակից ըլլալու մեր հոգեւոր հայրերուն:

ԴԻՒԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆԻ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՀՄԸՄ-ի ննջեցեալ քոյրերու եւ եղբայրներու յիշատակին հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի կիրակի, 22 նոյեմբեր 2026-ին, Նորաշէնի Սրբոց Վարդանանց եկեղեցւոյ մէջ, յաւարտ Ս. պատարագի:

ՀՄԸՄ-Ի ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀՅԴ 136-ԱՄԵԱԿ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ԱԶԴԱԿ»-Ի

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՆ

1890-ի աշնան Թիֆլիսի մէջ մէկտեղուած հայ յեղափոխականները վստահաբար չէին կրնար պատկերացնել իսկ որ իրենց հիմնած «Հայ յեղափոխականների դաշնակցութիւն»-ը օր մը պիտի դառնար հայոց բազմադարեան պատմութեան ապրող, անլռելի վկան:

Բայց հայ ժողովուրդին բաժին հանուած վերջին հարիւրամեակի պաղ ու տաք հողմերը եղան այնպիսին, որ ամբողջ ազգային պատմութիւն մը արմատական վերանայումի ենթարկուեցաւ... հայը ստրուկ էր, բայց փոխակերպուեցաւ աննահանջ պահանջատէրի. հայը մինչեւ մահ գնաց՝ բայց վերականգնեցաւ իբրեւ ազգային պետականութիւն. հողմացրիւ բեկորներ դարձաւ, բայց շարունակեց իր խիզախումը՝ յանուն ամբողջական հայրենիքի եւ ամբողջական հայութեան:

Եւ Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը դարձաւ մեր ժողովուրդի վերջին հարիւրամեակի պատմութեան մշտարթուն պահակը, որովհետեւ ազատատենչ ու գաղափարապաշտ անձնուրացներու անսակարկ զոհաբերութեան գինը վճարեց, որպէսզի «Հայրենիք կամ մահ» պատգամը խտացնող ազատագրական պայքարին համազգային աւանդը միշտ պահէ իր թելադրականութիւնը եւ խռովէ քունը հայութեան գալիք սերունդներուն:

Տարբեր տեղ կարելի չէ գտնել բացատրութիւնը Դաշնակցութեան օրուան վարակիչ խորհուրդին: Այլապէս կարելի չէ ըմբռնել, թէ կուսակցութեան մը «Օր»-ը ինչպէ՞ս կրնայ ամբողջ ազգի մը պատմութենէն եկող անկատար տենչերուն խռովքը արթնցնել հոգիներու մէջ՝ դառնալով յեղափոխական յանձնառութիւններ վերանորոգելու առիթը:

Պարզ է. Դաշնակցութեան օրուան առիթով ոչ միայն սոսկական կազմակերպութիւն մը, այլ նաեւ ամբողջ ժողովուրդ մը կը վերանայի իր կտրած ճանապարհին, դարձեալ կը հաղորդուի իր պատմութենէն եկող հաւաքական տենչերով, որպէսզի սերունդներու ճամբով իրեն կտակուած աւանդին հաւատարիմ մնայ եւ իր մասնակցութեան բաժինը բերէ «վարդահեղեղ» գալիքի կերտումին:

Այս իմաստով՝ Դաշնակցութեան օրը միայն անւանապէս կը պատկանի քաղաքական կազմակերպութեան՝ մը, որովհետեւ այդ առիթով համայն հայութիւնը կը կանգնի իր պատմութեան դիմաց, մանաւանդ՝ վերջին հարիւրամեակի իր անկումներուն եւ մարտնչումներուն դիմաց: Ինչ որ դարերու ընթացքին կուտակուած, աւանդ դարձած է հայ ազգային մտածողութեան մէջ՝ այսօր ներշնչման աղբիւր կը դառնայ հայութեան գալիքով տագնապող հոգիներուն համար: Ժամանակն ու պայմանները այսօր կը ստանան իրենց ամբողջական իմաստը, որովհետեւ հայ մարդու ազատ զարգացման, հայ հոգիի անկաշկանդ թռիչքին, հայ մտքի անարգել արդիւնաւորման, հայ եսի հաւաքական վերամկրտումին, Հայոց պատմութեան ընթացքին կայունացման եւ, վերջապէս, հայ ժողովուրդի ընդհանուր կեցութեան բարեշրջումին տեսլականները շունչ ու մարմին կը զգենուն եւ հաղորդութեան նման կը բաշխուին հայկականութեան ծարաւ շրթներուն: Հայրենի դաշտերուն, լեռներուն եւ ժայռերուն վրայ իրենց արիւնով հայկական հողը սրբացուցած մեր ֆետայիները այսօր կը խօսին իւրաքանչիւր հայու մտքին ու հոգիին՝ յեղափոխական իրենց ուխտին վերանորոգումը պահանջելով:

87-ամեայ ՀՅ Դաշնակցութիւնը ապրող վկան է Հայոց պատմութեան, որովհետեւ իր բարոյական ուժն ու գաղափարական ներշնչումը կ’առնէ մեր ժողովուրդի բազմադարեան փորձառութեան անսխալ դասերէն: Կը բաւէ ընդհանուր ակնարկ մը նետել 1890-էն ասդին երկարող հայ իրականութեան վրայ, տեսնելու համար որ ինչպէ՛ս Հայկի ազատատենչութիւնն ու Ս. Մեսրոպի յայտնագործ միտքը, Վարդանանց հերոսացումն ու Խորենացիի հայկականութիւնը: Լուսաւորիչի հաւատքն ու Դաւիթի ծառացումը իրենց խոր արձագանգը կը գտնեն Դաշնակցականութեան մէջ: Այո՛, հայ յեղափոխականներու դաշնակցութեան համար ճամբայ ելած այս կազմակերպութիւնը փաստօրէն դարձաւ դաշնադրումը ա՛յն բոլոր արժէքներուն, որոնք դարերու ընթացքին բիւրեղացած էին մեր ժողովուրդի ներաշխարհին մէջ: Անհրաժեշտ էր փշրել արդի ժամանակներուն հայութեան բաժին հանած ստրկութեան ժանգը, որպէսզի Հայու պատմական տիպարը վերակերտուէր իր ամբողջական հմայքով: Վերջին հարիւրամեակի հայութեան ազատագրական շարժումը եղաւ անզսպելի պոռթկումը վերագտնուած հայկականութեան, իսկ Դաշնակցութիւնը՝ այդ արդար պոռթկումին անկաշառ վկան:

Մեծարանքի օր չէ այսօր: Որքա՜ն ալ ժողովրդական, այսուհանդերձ՝ սոսկ կուսակցութեան մը օրը չէ այսօր: Անպայման որ աւելի՛ն է: Հայոց պատմութիւնը վկայակոչելու եւ ազգային ուխտ մը վերանորոգելու օր է անկասկած: Եւ իբրեւ այդպիսին՝ թէ՛ Դաշնակցութիւնը եւ թէ՛ հայութիւնը այսօր կու գան հաշիւ տալու պատմութեան: Անոնց խաւարանիստ հանգրուանի մը մէջ անձնազոհութեան, խիզախումի եւ գաղափարապաշտութեան փառաւոր էջ մը իրենց սեփական արիւնով գրեցին: Եւ անոնց, որոնք բախտաւոր օր մը պիտի տիրանան հայ ժողովուրդի լուսաւոր գալիքին:

1977

ԲԱՐԵՒԻՆ ԱՐԺԷՔԸ

Այն օրը կարեւոր հանդիպում-ժողով մը ունէի եւ սովորականէն աւելի կանուխ Պուրճ Համուտ (սփիւռքի փոքրիկ Հայաստանը) հասած էի: Փողոցները դեռ ամբողջովին չէին արթնցած, իսկ առաւօտեան լռութեան մէջ մարդիկ կը քալէին իրենց մտածումներուն մէջ:

Դիմացս միջին տարիքի կին մը ելաւ, եւ չեմ գիտեր՝ ինչո՛ւ, երբ աչքերս հանդիպեցան անոր աչքերուն, ժպտեցայ եւ սրտանց «Բարի լոյս» ըսի:

Կինը պահ մը կանգ առաւ, նայեցաւ ինծի, կարծես՝ յանկարծակիի եկած ըլլար, ապա հարցուց.

- Ես քեզ կը ճանչնա՞մ:

- Չես ճանչնար, բայց Աստուծոյ բարեւը տուի քեզի,- ըսի ու քալեցի:

Այդ հարցումը պահ մը զիս ալ կանգնեցուց: Ո՛չ, չէի ճանչնար զինք, ան ալ զիս չէր ճանչնար, բայց այդ կարճ հանդիպումը երկար մտածումի մը սկիզբ դարձաւ:

Ինչո՞ւ ան մտածեց, թէ պէտք էր զինք ճանչնայի, որպէսզի իրեն «Բարի լոյս» մը ըսէի:

Ե՞րբ բարեւը դարձաւ այնպիսի բան մը, որ կը պահանջէ ծանօթութիւն:

Ե՞րբ սկսանք իրարու կողքէն անցնիլ՝ առանց աչքերուն նայելու, առանց ժպտելու, առանց նոյնիսկ մէկ բառ փոխանակելու:

Այդ առաւօտ ես հասկցայ, որ երբեմն երկու բառեր («Բարի լոյս»), կրնան մարդուն առջեւ մեծ հարցում մը բանալ:

Եւ այդ հարցումը պարզ էր՝ ի՞նչ եղաւ մեր բարեւին:

Կան բառեր, որոնք լեզուին մէջ միայն բառ չեն: Անոնք փոքրիկ դռներ են, որոնց միջոցով մարդ կը մտնէ ուրիշի սրտէն ներս: Կան բառեր, որոնք կը հնչեն մէկ վայրկեան, բայց իրենց ետին կը ձգեն՝ դարերու յիշողութիւն, մարդկային ջերմութիւն, բարութիւն ու մշակոյթ:

Այդ բառերէն մէկը բարեւն է:

Բարե՛ւ:

Երկու վանկ միայն, բայց երբեմն երկու վանկը բաւական է՝ սառնութիւնը հալեցնելու, հեռաւորութիւնը մօտեցնելու, լռութիւնը խզելու եւ մարդ մարդուն մտերմացնելու:

Մենք այնքան սովոր ենք այս բառին, որ երբեմն չենք ալ զգար անոր ամբողջ կշիռը: Առտուն կ’ըսենք «Բարի լոյս», մէկու մը կը հանդիպինք՝ «Բարեւ», կը բաժնուինք՝ «Մնաս բարով», հեռուէն կը ղրկենք՝ «Բարեւներս փոխանցէ»: Եւ կարծես թէ այդ բոլորը սովորական խօսքեր են:

Բայց ո՛չ: Բարեւը երբեք սովորական բառ մը չէ: Ան մարդու մը կողմէ դիմացինին յղուած առաջին բարի ցանկութիւնն է:

Բառին հին ձեւը՝ բարեաւ, գրաբարեան կազմութեամբ կապուած է «բարի» բառին եւ կը նշանակէր «բարիով», «բարութեամբ», «լաւ կերպով»: Ուրեմն հայ մարդը դարերէ ի վեր իր դիմացինին առաջին հանդիպման պահուն կարծես կ’ըսէր. «Քեզի բարին», «Բարութեամբ ըլլաս», «Բարին քեզի հետ ըլլայ»:

Ի՜նչ գեղեցիկ աշխարհ մը կայ այս պարզ բառին մէջ:

Բարեւը հանդիպում է երկու անձերու, որոնք մինչեւ այդ պահը երկու առանձին աշխարհներ էին, մէկ բառով կը ստեղծեն փոքրիկ կամուրջ մը իրենց միջեւ: Այդ կամուրջը կրնայ մէկ վայրկեան տեւել, կրնայ նաեւ տարիներու բարեկամութեան սկիզբը դառնալ:

Երբ առտու մը փողոցին մէջ ծանօթի մը կ’ըսենք «Բարեւ», իրականութեան մէջ միայն չենք ողջուներ զայն: Կարծես կ’ըսենք. «Ես քեզ տեսայ», «Քու գոյութիւնդ նկատեցի», «Դուն ինծի համար անտեսանելի չես»:

Եւ այսօր, երբ մարդոց մէջ այնքան շատ են անտարբերութիւնը, առանց իրարու նայելու իրարու կողքէն անցնելու սովորութիւնը, պարզ բարեւը գրեթէ մարդկային վերաբերմունքի փոքրիկ հրաշք մը կը դառնայ:

Երբ մէկը քեզ կը բարեւէ, քեզ կը ճանչնայ որպէս մարդ: Երբ դուն կը բարեւես, կը հաստատես, որ դիմացինդ արժանի է քու ուշադրութեանդ: Ահա թէ ինչո՛ւ բարեւը քաղաքավարութեան սոսկ ձեւ մը չէ: Ան մարդկային արժանապատուութեան փոքրիկ արտայայտութիւն մըն է:

Մեր մեծերուն բարեւը ուրիշ համ ու բոյր ունէր, անոնք բարեւը չէին նետեր օդին մէջ, այլ բարեւը կ’ուղղէին մարդուն աչքերուն նայելով. մեծին՝ յարգանքով, ծանօթին՝ ջերմութեամբ, տարեցին՝ պատկառանքով, մտերիմին՝ սիրով:

Երբեմն գլուխ կը խոնարհէին, երբեմն ձեռք կը սեղմէին, երբեմն՝ կ’ըսէին. «Բարեւ ձեզ», եւ այդ ձեզին մէջ կար յարգանք մը, որ այսօր քիչ-քիչ կը նօսրանայ:

Մեր լեզուն անգամ տարբեր ձեւերով կը պահպանէ բարեւի մշակոյթը: Հայերէնի մէջ բարեւը նոյնիսկ ճամբորդող բառ է. մենք կրնանք մեր ներկայութիւնը ուրիշի մը հասցնել՝ ըսելով. «Իմ կողմէս բարեւէ»:

Որքա՜ն մարդկային է այս արտայայտութիւնը: Դուն հոն չես, բայց քու բարեւդ հոն է: Քու ձայնդ չկայ, բայց անունդ կը հասնի: Քու ձեռքդ չի սեղմեր դիմացինիդ ձեռքը, բայց քու բարեմաղթանքդ կը հասնի անոր:

Բարեւը բացակայ մարդուն ներկայութիւն տուող փոքրիկ պատգամ մըն է:

Եւ ի՜նչ գեղեցիկ է հայերէնի բաժանումը՝

Բարի լոյս:
Բարի օր:
Բարի երեկոյ:
Մնաս բարով:

Օրուան տարբեր պահերը անգամ մենք բարութեամբ կը շրջապատենք:

Առաւօտը՝ լոյսով:
Օրը՝ բարութեամբ:
Երեկոն՝ խաղաղութեամբ:
Իսկ բաժանումը՝ բարով:

Այսինքն հայ մարդուն լեզուին մէջ օրը միայն ժամանակ չէ. ան բարի մաղթանքի շարունակութիւն է:

Երբ մէկը կը հեռանայ եւ կ’ըսենք՝ «Մնաս բարով», բառացիօրէն կը փափաքինք, որ ան մնայ բարութեան մէջ: «Բարով» բառը հայերէնի մէջ նաեւ կը գործածուի ուրախութեամբ, սիրով, առանց փորձանքի, յաջողութեամբ իմաստներով:

Բարին՝ իբրեւ խօսք: Բարին՝ իբրեւ մաղթանք: Բարին՝ իբրեւ ճանապարհ: Բարին՝ իբրեւ վերադարձ:

Բայց այսօր ի՞նչ եղաւ մեր բարեւը: Կը վախնամ, որ երբեմն մենք բարեւը ունինք մեր շրթներուն վրայ, բայց չունինք մեր սրտին մէջ:

Կ’ըսենք «Բարե՛ւ», բայց չենք նայիր մարդուն երեսին: Կը հանդիպինք ծանօթի մը, բայց հեռախօսէն չենք կտրւիր:

Կ’անցնինք տարեց մարդու մը կողքէն՝ առանց նկատելու անոր սպասող աչքերը: Կը մտնենք սենեակ մը՝ առանց բարեւելու: Կը հեռանանք՝ առանց մնաս բարով ըսելու: Եւ այսպէս, քիչ-քիչ, բառը կը մնայ, բայց ոգին կը պակսի: Իսկ բառ մը, երբ ոգին կը կորսնցնէ, կը դառնայ ձայն միայն:

Բարեւը ձայն չէ: Բարեւը վերաբերմունք է: Բարեւը մարդու մը ներկայութիւնը ընդունիլ է:

Մեր ժամանակներուն մարդիկ երբեմն շատ բան ունին, բայց իրարու համար ժամանակ չունին: Կը խօսին հեռաւոր երկիրներու մարդոց հետ հեռախօսներով, պատկերներով, հաղորդագրութիւններով: Գիտեն աշխարհի մէկ ծայրէն միւսը անցնող լուրերը, բայց երբեմն իրենց կողքին նստած մարդուն չեն հարցներ. «Ինչպէ՞ս ես»:

Եւ ահա հոս կը վերադառնայ բարեւը, որովհետեւ իսկական բարեւը միայն բարեւ ըսելը չէ:

Ան կրնայ նաեւ ըսել. «Ինչպէ՞ս ես», «Ուրախ եմ քեզ տեսնելով», «Կը յիշեմ քեզ», «Քու ներկայութիւնդ կարեւոր է ինծի համար»:

Երբեմն տարեց մարդու մը ուղղուած անկեղծ բարեւ մը կրնայ անոր ամբողջ օրը լուսաւորել: Երբեմն միայնակ կնոջ մը դրան առջեւ կանգնած «Բարի լոյս»-ը կրնայ ըսել՝ «Դուն մինակ չես»: Երբեմն երեխայի մը բարեւին ժպիտով պատասխանելը կրնայ անոր մէջ քաղաքավարութեան, սիրոյ եւ յարգանքի սերմ մը ցանել: Եւ այդ սերմը վաղը պիտի դառնայ վարքագիծ: Մանուկին բարեւել սորվեցնելը պարզ քաղաքավարութիւն մը չէ: Անոր կը սորվեցնենք նկատել ուրիշը: Կը սորվեցնենք յարգել մեծը: Կը սորվեցնենք չանցնիլ մարդոց կողքէն իբր թէ անոնք գոյութիւն չունին: Կը սորվեցնենք մեր ներկայութիւնը ուրիշին չպարտադրել, այլ՝ մեր ներկայութեամբ բարութիւն ստեղծել:

Երբ մեր մայրերը մեզի փոքր տարիքէն կ’ըսէին. «Եթէ մէկը մտաւ, բարեւէ՛»: Իրականութեան մէջ անոնք միայն մէկ բառ չէին սորվեցներ, անոնք կեանքի մշակոյթ կը փոխանցէին, մեզի կը սորվեցնէին, թէ մարդը նախ մարդ է:

Բարեւը բոլորին կը տրուի, եւ հոն է անոր մեծութիւնը:

Բարեւը նաեւ հաշտութեան բառ կրնայ ըլլալ: Երկու անձեր կրնան ամիսներով իրարմէ նեղացած ըլլալ, չխօսիլ իրարու հետ, իրարու աչքերէն խուսափիլ: Բայց օր մը անոնցմէ մէկը եթէ մեղմ ձայնով ըսէ՝ «Բարեւ...», այդ մէկ բառը կրնայ պատը ճեղքել: Գուցէ դեռ ներողութիւն չկայ, գուցէ հին վիրաւորանքը չէ անհետացած, բայց դուռ մը կը բացուի:

ՇԱՔԷ ՀԱՐՊՈՅԵԱՆ-ԳԱՐԱՅԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

«ՀԱՅՀՈՅԱՆՔԸ ՓԱՍՏԻ ՍՈՎ Է»

Հայաստանի հանրապետութեան նոր Սահմանադրութեան ընդունման հարցը վերածուած է օրակարգային առաջնային խնդիրի: Ընդդիմութիւնը Սահմանադրութեան նախագիծը ազրպէյճանական կամ ալիեւեան կը նկատէ, մեկնելով այն իրողութենէն, որ խաղաղութեան պայմանագիրի ստորագրութեան համար Ազրպէյճան անոր ընդունումը պայման կը ներկայացնէ: Պատճառը՝ գործող Սահմանադրութեան նախաբանին մէջ կայ յղում Անկախութեան հռչակագիրին, ուր նշուած են Հայաստանի եւ Արցախի միաւորման ու Ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման պահանջները: Իշխանութիւնները այս պահանջները **«գոնֆլիկտածին»** (բախում, ընդհարում ծնող) կը նկատեն ուրեմն՝ խաղաղութիւնը արգիլող: Իշխանութիւնները կը պնդեն, որ այս պահանջները վերացնելու իրենց որոշումը ներքին՝ հայկական է: Կապ չունի Ազրպէյճանի նախապայմանին հետ. չար բախտէն, իշխանութիւններուն փափաքածը եւ Ազրպէյճանի պայմանը համընկնած են:

Խորհրդարանական ընտրութիւններու նախօրեակին Նիկոլ Փաշինեան կ’ըսէր, որ Սահմանադրութիւնը փոխելու համար անհրաժեշտ երկու-երրորդի մեծամասնութիւնը պէտք է ապահովուի նոր պատերազմի վտանգը հեռացնելու համար: Ընտրողները երկու-երրորդ չապահովեցին Քաղաքացիական պայմանագիր կուսակցութեան, ուրեմն մերժեցին պատերազմի վտանգով պայմանաւորուած սահմանադրական փոփոխութիւնը: Հարցը փակուած պէտք է նկատուէր:

Հարցը փակուած պիտի նկատուէր ճշմարիտ ժողովրդավարական հայեացքներ ունեցող պետական ղեկավարութեան համար: Սակայն կրկին իշխանութեան տիրացան Քաղաքացիական պայմանագիր կուսակցութեան եւ յատկապէս անոր ղեկավարին՝ Նիկոլ Փաշինեանի համար հարցը նոր փուլ փոխադրուեցաւ: Խուզարկութիւններով, ձերբակալութիւններով եւ կալանաւորումներով Ընդդիմութեան վրայ ճնշումը դարձաւ համոզումի գործիք: Ինչպէս կ’ըսէ Նիկոլ Փաշինեան, եթէ պէտք ըլլայ **«պուլտոզըրով»** պիտի պոկէ խորհրդարանի երկու-երրորդը, նոր սահմանադրութիւնը հանրաքուէի ենթարկելու համար:

Ինչպէս գիտենք, մերժումի ճակատը միաւորուեցաւ. նախ 12, ապա 15 կազմակերպութիւններ մէկ կողմ դրին իրենց տարակարծութիւնները եւ որոշեցին միասնաբար պայքարիլ հայ ազգի ու հայոց հայրենիքի էութիւնը վտանգող փաշինեանական քաղաքականութեան դէմ: Իշխանութիւնները իբրեւ պատասխան դիմեցին իրենց համար հարազատ դարձած միջոցներուն՝ հալածանքին, սպառնալիքին, սուտ կամ կասկածելի մեղադրանքներուն, առանց փաստի ամբաստանութիւններուն եւ մասամբ նորին, հինէն ու նորէն: Կատաղած՝ օրէնքները առանց խախտելու, ժողովուրդը իրազեկելու եւ ոչի շարժումը կազմակերպելու միացեալ աշխատանքը խոչընդոտելու անկարողութեան դիմաց:

Յայտարարուեցաւ, որ նոր Սահմանադրութեան նախագիծը շուտով պիտի հրապարակուի: Նախագիծը պէտք է ենթարկուի հանրային քննարկման, ապա ներկայացուի Ազգային ժողովին, որ երկու-երրորդ մեծամասնութեամբ պէտք է որոշէ անոր ժողովրդային հանրաքուէի դրուիլը:

Ազգային ժողովի երկու-երրորդը ապահովելու համար, բնականաբար ընդդիմութենէն առնուազն վեց ձայներ ստանալով, Նիկոլ Փաշինեան կը դիմէ նոր խորամանկութեան մը: Կ’առաջարկէ ապահովել սահմանադրական հանրաքուէի կայացումը. մերժումի պարագային կը խոստանայ հրաժարական տալ, ընդունման պարագային՝ ամբողջացնել խաղաղութեան առաջադրանքը եւ յաջորդ ընտրութեան վարչապետութեան թեկնածու չըլլալ: Հրաժարակա՞նս կ’ուզէք. թոյլ տուէք, որ փոխեմ Սահմանադրութիւնը, ստորագրեմ խաղաղութեան պայմանագիրը եւ առաքելութիւնս աւարտած՝ երթամ ցանկալի հանգիստի: Համբերատար եղէք, դեռ հինգ տարի պիտի շարունակեմ խեղաթիւրել պատմութիւն, աւանդոյթ, խորհրդանիշ, հաւատք ու եկեղեցի, ամփոփ՝ ազգային ինքնութիւն:

Եթէ խորամանկ, բայց բուռն ու հայհոյալից բառամթերքով հրամցուած այս հնարքը չյաջողի, կը մնայ դիմել յուսահատ վերջին միջոցին՝ կանխահաս խորհրդարանական ընտրութեան: Նիկոլ Փաշինեան կը ձեւացնէ, որ ժողովուրդը նոր խորհրդարանին մէջ իրեն պիտի շնորհէ ցանկալի երկու-երրորդ մեծամասնութիւնը: Խրոխտ կերպով կը յայտարարէ, որ Ազգային ժողովէն պիտի չքանան «Ուժեղ Հայաստան» եւ «Հայաստան» խմբակցութիւնները: Անոնց փոխարինելու պիտի գան **«պետականամէտ»** նոր ուժեր. այսինքն՝ պիտի յաջողի աւելի լայն չափերով իրագործել, ինչ որ յաջողեցաւ, վերջին ընտրութեան, «Առաջարկ Հայաստանին» խմբաւորման դէմ: Արդեօք ո՞րն է «պուլտոզըրով» հանրային քաղաքական հրապարակը մաքրագործելու եւ միակուսակցական (ինչո՞ւ ոչ՝ միանձնական) վարչաձեւ ստեղծելու գործելաձեւը:

Վերջին երկու օրերուն, Ազգային ժողովին մէջ հարց ու պատասխանի ատեն, ապա կառավարութեան նիստէն ետք լրագրողներու հետ աւանդական հանդիպման ատեն, Նիկոլ Փաշինեան իր տարերքին հաւատարիմ էր: Վիրաւորանքներ, ամբաստանութիւններ, անհասցէ եւ բազմատեր զրպարտութիւններ, անմակարդակ խօսելաձեւ: Բարկացոտ եւ չարախօս: Սպառնալից:

Անմահ Յակոբ Պարոնեան պատգամած է. հայհոյութիւնը փաստի սով է: Երբ փաստ չկայ, հայհոյանքը կը դառնայ համոզելու միջոց:

Արգահատելի՛ միջոց:

ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՆՊԱՇԵԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐ

Պատերազմները աշխարհի ստեղծումին չափ հին են, եւ մարդիկ մինչեւ այսօր կը տանջուին անոնց պատճառով: Յաղթողները պարտուողներուն նման յուսախաբ կ՚ըլլան: Կը ներկայացնենք հատուածներ պատմաբան Մարկարեթ Մաքմիլանի Expeditions-ի մէջ հրապարակած յօդուածէն:

Ն.

«Տարածուած պատերազմը» կ՚ազդէ հասարակութեան ամբողջութեան վրայ: Այդ կը մղուի ոչ միայն երկու բանակներու, այլեւ երկու հասարակութիւններու միջեւ:

Անոնք, որոնք կը կռուէին, յայտնուեցան բոլորովին այլ պատերազմի առջեւ, քան կը սպասէին: 1914 թուականի Սուրբ Ծննդեան տօներուն անոնք յայտնուած էին անելի մէջ, որ տեւեց մինչեւ պատերազմի աւարտը՝ 1918: Պատերազմի աւարտէն ետք կար զգացումներու բարդ խառնուրդ՝ կորուստի եւ ցնցումի ապրում, զուգորդուած յեղափոխութիւններու հետ, եւ այն համոզումը, որ աւելի լաւ աշխարհ մը կը ստեղծուի:

«Շրջանային պատերազմ» եզրը իրականութեան մէջ չէր օգտագործուեր մինչեւ 20-րդ դարը, որուն պատերազմներուն լայնածաւալ ըլլալու եւ հասարակութեան մեծ մասը ներգրաւելու պատճառով՝ միլիոնաւոր կռուողներէն մինչեւ հասարակութեան միջոցները, մարդիկ զգացին, որ անոր համար նոր եզր պէտք է գտնել:

«Շրջանային պատերազմ» եզրին իմաստը կը գրաւէ հանրութիւնը: Այդ կը ներգրաւէ միջոցները, կիներու, գիտնականներու եւ արուեստագէտներու աշխատանքը: Այլ խօսքով, կ՚ազդէ հասարակութեան ամբողջականութեան վրայ: Այդ նաեւ ամբողջական է այն պատճառով, թէ ինչպէ՛ս կը մղուի, քանի որ այդ տեղի կ՚ունենայ ոչ միայն երկու բանակներու, այլեւ երկու հասարակութիւններու միջեւ:

Երբ դուք կը վարէք լիակատար պատերազմ, եւ այս ճիշդ էր Ա. Համաշխարհային պատերազմի պարագային, կը կռուիք ոչ միայն ցամաքին վրայ գտնուող բանակներու, ծովուն մէջ գըտնուող նաւատորմերու կամ օդին մէջ ընթացող օդանաւերու, այլեւ՝ անոր ետին կանգնած ամբողջ գործուածքի դէմ:

Պատերազմի դաշտի եւ տան մէջ գտնուողներու միջեւ հին տարբերութիւնը կը վերանայ, եւ այդպիսով թոյլատրելի կը դառնայ յարձակիլ քաղաքացիական բնակչութեան վրայ:

Ա. Համաշխարհային պատերազմին արհեստագիտութիւնը տակաւին բաւարար զարգացած չէր, որպէսզի երկու կողմերն ալ այդ շատ արդիւնաւէտ օգտագործէին, բայց անոնք փորձեցին:

Գերմանացիները նաւատորմը օգտագործեցին բրիտանական նաւահանգիստները ռմբակոծելու համար: Անոնք նաեւ ռումբերով զինուած **զեփլիններ** ղրկեցին բրիտանական քաղաքներուն վնաս պատճառելու համար:

Բրիտանացիները, իրենց կարգին, Գերմանիոյ դէմ սահմանեցին ծովային շրջափակում, որ կտրեց պատերազմի մատակարարումները, բայց նաեւ կտրեց սննդամթերքը եւ վնասեց գերմանական բնակչութեան:

Բ. Համաշխարհային պատերազմի ժամանակ տեղի ունեցած քանդումները

Համատարած պատերազմը համատարած է թէ՛ հասարակութիւններու իր ներգրաւումով, թէ՛ յարձակման թոյլատրելի նկատուող թիրախներու ընդարձակումով, թէ՛ իր նպատակներով:

Մէկ կողմի՝ «Տեսէք, մենք պարզապէս կը փորձենք միւս կողմը համոզել ընդունիլ, որ պարտուած է, եւ այդ ժամանակ մենք բանակցութիւններ կ՚ունենանք» ըսելու փոխարէն՝ համատարած պատերազմը կը վերածուի միւս կողմը ոչնչացնելու, ամբողջութեամբ ոչնչացնելու, ամբողջութեամբ պարտութեան մատնելու:

Մենք այդ աւելի շատ կը տեսնենք Բ. Համաշխարհային պատերազմին մէջ, երբ արհեստագիտութիւնը կարելիութիւն տուաւ հարուածել թշնամիի հայրենիքները այնպիսի եղանակներով, որոնք կարելի չէին Ա. Համաշխարհային պատերազմի ընթացքին:

Ահա՝ Գերմանիոյ զանգուածային ռմբակոծումը բրիտանական եւ ամերիկեան ծովուժերու կողմէ, Ճափոնի ռմբակոծումը, Ճափոնի կողմէ չինական եւ ֆիլիփինեան քաղաքներու ռմբակոծումը, Գերմանիոյ կողմէ Վարշաւիոյ եւ Ռոթերտամի նման քաղաքներու եւ անշուշտ Լոնտոնի ռմբակոծումը:

Բ. Համաշխարհային պատերազմին թիրախներու շրջանակը զգալիօրէն ընդարձակուեցաւ, իսկ քանդումներու տարողութիւնն ու կործանարար ուժը անհամեմատօրէն մեծցան: Այդ աւարտեցաւ երկու սարսափազդու հիւլէական ռումբերու արձակումով Հիրոշիմայի եւ Նակազաքիի վրայ: Այս ռումբերը՝ առաջին եւ վերջին անգամ մինչեւ հիմա օգտագործուած, քաղաքները հողին հաւասարեցուցին եւ հազարաւոր մարդոց կեանքերը խլեցին:

Բ. Համաշխարհային պատերազմին մէջ կար նաեւ նպատակ՝ ոչնչացնել այն հասարակութիւնները, որոնց յաղթած էին: Դուք այդ կը տեսնէք նացիականներու պարագային՝ թէ ինչպէ՛ս անոնք փորձեցին Եւրոպայի բնակչութեան հսկայական մասը վերածել ստրուկներու, ըստ էութեան՝ աշխատելով կերակրել գերմանական ռազմական մեքենան եւ գերմանական հասարակութիւնը:

Ճափոնցիներն ալ նման բան ըրին: Դաշնակիցները, իրենց կարգին, կը ձգտէին ձեռք բերել անվերապահ անձնատուութիւն:

Այլ խօսքով, թշնամիները, ինչպէս՝ Գերմանիան, Իտալիան, Ճափոնը եւ անոնց կարգ մը դաշնակիցները, ստիպուած էին ամբողջովին անձնատուր ըլլալ յաղթածներուն:

Սահմանափակ պատերազմներ

Մենք պէտք է յիշենք, թէ պարտադիր չէ, որ բոլոր պատերազմները ամբողջական ըլլան: Կրնան ըլլալ սահմանափակ պատերազմներ: Այս զանոնք պաշտպանելու համար չէ, այլ պատերազմի այլ տեսակ է, ուր պահու մը երկու կողմերն ալ պատրաստ են նստելու եւ խօսելու:

Սահմանափակ պատերազմները, ակներեւ պատճառներով, շատ աւելի աժան են, քան՝ ամբողջական պատերազմը:

Սահմանափակ պատերազմի մէջ, երբ հասարակութիւնները իրարու հետ չեն հաղորդակցիր, երբ այդ աւելի շատ քաղաքականութեան հարց է, գոնէ անոնք, որոնք պատասխանատու են, եթէ անոնք կը շարունակեն պատասխանատու մնալ, կըրնան դադրեցնել այդ:

Պատերազմի վտանգն այն է, որ այդ կ՚արթնցնէ հասարակութիւններ եւ կիրքեր այնպէս, որ այդ շատ դժուար կը դարձնէ դադրեցումը:

Բայց եւ այնպէս, սահմանափակ պատերազմը, որքան ալ սարսափելի ըլլայ, առնուազն ունի աւարտելու առաւելութիւնը: Մեծ դժուարութիւններէն մէկը պատերազմը աւարտելու եղանակը գիտնալն է:

Պատերազմները բաւական դիւրին կը սկսին. պարզապէս կը յարձակիս մէկու մը վրայ, կը սկսիս կռուիլ, կը յայտնուիս պատերազմի նման իրավիճակի մէջ:

Բայց եւ այնպէս, պատերազմները ձեռք կը բերեն իրենց սեփական թափը, եւ անոնց աւարտը միշտ ալ խնդիր եղած է:

Ա. Համաշխարհային պատերազմի հնարաւոր պատճառները

Եթէ կ՚ուզէք փորձել հասկնալ, թէ ինչպէ՛ս սկսած է Ա. Համաշխարհային պատերազմը, կը կարծեմ, որ պատասխանը տարբեր մակարդակներու վրայ է:

Եթէ կ՚ուզէք նայիլ երկարատեւ պահուած պատճառներուն, կրնաք ըսել, որ Եւրոպայի մէջ Ա. Համաշխարհային պատերազմէն 20 կամ 30 տարի առաջ լարուածութիւն եղած է երկիրներու միջեւ: Զարգացուցած են դաշինքները: Զարգացած է նաեւ մտածելակերպը. պատերազմը, թերեւս, լաւ բան է կամ բան մըն է, որ կարելի է կառավարել: Հետեւաբար կրնաք նայիլ պահուած պատճառներուն եւ ըսել. հնարաւոր էր, որ Եւրոպան պատերազմ սկսէր:

Կը կարծեմ, որ անհրաժեշտ է նաեւ նկատի առնել Ա. Համաշխարհային պատերազմին յանգեցուցած իրական որոշումները:

1914 թուականէն առաջ քանի մը ճգնաժամեր եղած են, երբ խօսքը ընդհանուր պատերազմի մասին էր, եւ մարդիկ կը վախնային, որ այդ կրնայ տեղի ունենալ, բայց տեղի չէ ունեցած: Հիմքին մէջ գտնուող պատճառները բաւարար չեն պատերազմի բռնկման պատճառը բացատրելու համար:

Եթէ պատասխանատու պետութիւններն ու անհատները տարբեր ձեւով կառավարէին 1914 թուականի ճգնաժամը, պատերազմ կրնար տեղի չունենալ: Այդ ժամանակ Եւրոպայի մէջ բազմաթիւ մարդիկ այդպէս կը մտածէին:

Սարայեւոյի մէջ Աւստրիոյ դուքսին սպանութեան ժողովուրդին արձագանգը ուժգին էր: Զարմանալին այն է, որ այդ շատ ցաւալի էր: Այդ տխուր էր անոր եւ իր ընտանիքին համար, անոր կինը սպաննուած էր անոր հետ, բայց այդ պարզապէս ճգնաժամ մը եւս էր:

Սպանութիւնը տեղի ունեցած է 28 յունիս 1914 թուականին: Եւրոպան ընդհանուր պատերազմի մտաւ 1914 թուականի օգոստոսին:

Աւելի մօտենալով պատերազմին

Վստահ չեմ, որ միշտ պատմաբաններու դերն է մեղքը մէկու մը կամ կողմի մը վերագրելը, բայց եթէ կ՚ուզէք փորձել բացատրել այդ, կրնաք նայիլ հիմնական պատճառներուն, այն բաներուն, որոնք պատերազմը աւելի հաւանական դարձուցին: Բայց եւ այնպէս, կը կարծեմ, որ պէտք է նաեւ նայիլ, թէ ո՞վ, ինչ որոշած է, ինչպէս օրինակ՝ դուքսին սպանութենէն ետք:

Այս վիճելի հարց է, որ բնաւ չի լուծուիր, բայց կարծեմ՝ կարելի է որոշակի բաներ առանձնացնել: Կարելի է ըսել, որ մասամբ այդ Աւստրօ-Հունգարիոյ մեղքն էր, որ սպանութիւնը որպէս առիթ եւ շատ լաւ պատրուակ ընդունեց Սերպիան ոչընչացնելու: Սերպիան այն երկիրն էր, որ բազմաթիւ խնդիրներ յառաջացուցած էր Աւստրօ-Հունգարիոյ համար, եւ Վիեննայի մէջ անոնք որոշեցին, որ ժամանակն է բան մը ընել՝ անոր կապուած:

Մայրաքաղաքին մէջ կարգ մը մարդոց կողմէ Սերպիոյ դէմ պատերազմ սկսելու որոշումը վճռական քայլ էր դէպի մեծ պատերազմ, քանի որ անոնք գիտէին, որ Ռուսիա կ՚աջակցի Սերպիոյ: Ռուսիա այդ յստակացուցած էր. Սերպիան իր փոքր ուղղափառ եղբայրն էր: Հետեւաբար Աւստրօ-Հունգարիան գիտէր, որ վտանգի կը դիմէ սկսելու պատերազմ մը, որ կը տարածուի Սերպիայէն այն կողմ՝ Ռուսիա, եւ գիտէր, որ եթէ Ռուսիա ներգրաւուի պատերազմին, Ֆրանսա, որ անոր դաշնակիցն էր, հաւանաբար նոյնպէս կը ներգրաւուի:

Երկրորդ կարեւոր բանը, որ տեղի ունեցաւ, եւ կրկին շատերը կը վիճէին այս մասին, այն էր, որ աւստրիացիները գացին Պերլին եւ ըսին իրենց դաշնակիցին. «Կ՚աջակցի՞ք մեզի, եթէ փորձենք ոչնչացնել Սերպիան»:

Գերմանական գերագոյն իշխանութիւնը, գիտակցելով Ռուսիոյ պատերազմի մէջ մտնելու վտանգը, պատերազմի ընդհանրացման վտանգը, այդուհանդերձ, ըսին. «Մենք կ՚աջակցինք ձեզի»: Անոնք տուին այն, որ հետագային անուանուեցաւ «բաց չեք»: Այսպիսով, 1914 թուականի յուլիսին այդ երկու քայլերը Եւրոպան շատ աւելի մօտեցուցին պատերազմին:

Անպատրաստ անսպասելիին համար

Սկիզբը, երբ սկսաւ Ա. Համաշխարհային պատերազմը, կռուողներն ու ղեկավարները կը մտածէին. «Է՛հ, մենք քանի մը ճակատամարտ կ՚ունենանք, եւ այդ ժամանակ ամէն բան կ՚որոշուի: Յետոյ կը նստինք եւ կը խօսինք խաղաղութեան մասին. հաւանաբար մինչեւ Սուրբ Ծնունդ տունը կ՚ըլլանք», ինչպէս կ՚ըսէին այդ ժամանակուան յայտնի արտայայտութեան մէջ:

Անոնք չէին գիտակցեր, որ երկու կողմերը այնքան հաւասարակշռուած էին, որ իրականութեան մէջ յաղթանակի հասնիլը շատ դժուար ըլլալու էր:

1914 թուականի Սուրբ Ծննդեան տօներուն անոնք արդէն տեղաւորուած էին այն դիրքերուն մէջ, որոնք, իրենց կարծիքով, ժամանակաւոր խրամատներ էին:

Անոնք չէին գիտեր, որ մտնուած էին անելի, որ պիտի տեւէր մինչեւ 1918 թուականի ամառը: Հետեւաբար անոնք յայտնուեցան բոլորովին այլ պատերազմի առջեւ, քան այն, որ կը սպասէին: Անոնք ստիպուած էին զօրաշարժի ենթարկել իրենց հասարակութիւնները այնպիսի ձեւերով, որոնք երբեք չէին պատկերացներ:

Պատերազմի սկիզբը զինուորականները եւ միւսները ենթադրած էին, որ ունին բաւարար ռազմական արհեստագիտութիւն, բաւարար արկեր, բաւարար զինամթերք՝ պատերազմելու համար: Իրականութեան մէջ, առաջին ամսուան ընթացքին անոնք պարզեցին, որ սպառած են իրենց ունեցած ամէն բաները, եւ ստիպուած էին յանկարծակի վերաբաշխել իրենց գործարանները՝ արտադրելու այնպիսի ապրանքներ, որոնք կը շարունակէին սպառիլ անընդհատ աճող թափով:

Բաւարար թիւով մարդոց գոյութիւնը շատ կարեւոր դարձաւ:

Բրիտանացիներն ու ֆրանսացիները կրցան դիմել իրենց առաջին կայսրութիւններուն: Գերմանացիները ունէին կայսրութիւն, բայց այդ նման չէր բրիտանացիներուն եւ ֆրանսացիներուն, ուրեմն Ա. Համաշխարհային պատերազմը արագ վերածուեցաւ համաշխարհային պատերազմի, քանի որ զինուորներ բրիտանական եւ ֆրանսական կայսրութիւններէն ժամանեցին Եւրոպա, նաեւ Մերձաւոր Արեւելք՝ կռուելու:

Կորուստի զգացում

Երբ պատերազմը աւարտեցաւ 1918 թուականին, Եւրոպայի մէջ կար կորուստի եւ ցնցումի զգացում, որ մենք մեզի բան մը ըրած ենք, որմէ երբեք չենք վերականգին: Մենք միասին առած ենք այն, որ նախապէս բարգաւաճ ցամաքամաս էր, աշխարհի ամէնէն հզօր մասը,եւ սպառած ենք անոր հարստութիւնները:

Մենք սպաննած ենք անոր միլիոնաւոր մարդիկը:

Մենք այդ ձգած ենք նոր պետութիւններուն, յատկապէս՝ Միացեալ Նահանգներուն, ձգած ենք պարտքի մէջ եւ գործ ունինք քաղաքներու հետ, ուր մարդիկ բաւարար սնունդ չեն ստանար, ուր՝ յեղափոխութիւններ կը բռնկին, ուր՝ 1918 թուականին բոլորովին պարզ չէ, որ պատերազմի աւարտը կը նշանակէ, թէ խաղաղութիւն պիտի ըլլայ:

Բազմաթիւ կռիւներ շարունակուեցան մինչեւ 1920-ականներու կէսերը

Ինչպէս ըսած է Չրչիլ. «Հսկաներու պատերազմը աւարտեցաւ, կը սկսի թզուկներու պատերազմը»: Պատերազմներ պիտի ըլլային Եւրոպայի կեդրոնին մէջ, պալթեան երկիրներու եւ պալքաններու մէջ: Պատերազմներ պիտի ըլլային Միջին Արեւելքի եւ Կեդրոնական Ասիոյ մէջ: Կար յոռետեսութեան, մռայլութեան, վախի զգացում:

Յեղափոխութիւններու ժամանակաշրջան

Միաժամանակ կար նաեւ թեթեւութեան մեծ զգացում, որ վերջապէս ամէն բան աւարտեցաւ, եւ այն երկիրներուն մէջ, որոնք յաղթած էին, կար յաղթանակի զգացում: Այսպիսով, այդ զգացումներու ամբողջութիւն մըն էր:

Այս բոլորին կապուած էր այն զգացողութիւնը, որ այս բոլոր քանդումներէն եւ աղբէն անպայման աւելի լաւ աշխարհ մը պիտի ստեղծուի: Ոմանց համար այդ կը նշանակէր յեղափոխութիւն:

1917 թուականին Ռուսիոյ մէջ յեղափոխութիւն բռնկած էր, եւ կը թուէր, թէ պոլշեւիկները կը կառուցէին նոր եւ աւելի լաւ տեսակի հասարակութիւն, ուրեմն մարդիկ կը մտածէին. «Մենք պէտք է ամբողջութեամբ վերափոխենք հանրութիւնը»:

Պատերազմի աւարտէն անմիջապէս ետք եւ նոյնիսկ մինչեւ պատերազմի աւարտը, ամբողջ Եւրոպայի մէջ յեղափոխութեան եւ նման վերափոխումներու փորձեր կային: Անոնց շըրջանակին մէջ, որոնք չէին ուզեր յեղափոխութիւն, կար նաեւ այն զգացողութիւնը, որ մենք պէտք է կառուցենք աւելի արդար հասարակութիւններ, բայց մենք նաեւ պէտք է հիմնենք նոր կառոյցներ, որոնք անկարելի կը դարձնէին աշխարհի համար նման պատերազմի կրկնութիւնը:

Պատրաստեց՝ ՆԱՐԷ ԳԱԼԵՄՔԷՐԵԱՆ

ԱՊՐՈՒԱԾ ՕՐԵՐ

ԺԴ. ՖԱԼԱՍԹԻՆՑԻ ԺԻՐԱՅՐԸ ԵՒ ՄԵՐ ՉԱՅԻՄՆԵՐԸ

Ընթերցողին:

«Ապրուած օրեր» անունը նոր չէ: 1948-ին նոյն անունով լոյս տեսած է Արմէն Գարոյի գիրքը: Այս գրութիւնները անոր շարունակութիւնը չեն, այլ՝ ուրիշ ժամանակի ու սերունդի ապրուած օրեր:

Տարիներու ընթացքին կուտակուած այս յուշերը իմ կեանքիս պատառիկներն են, բայց նաեւ՝ մեր հաւաքական հայկական կեանքէն համեստ մաս մը: Անոնց մէջ կան օսմանահայ ընտանիքիս համն ու հոտը, սփիւռքեան ու հայաստանեան իրականութիւնները, հինը՝ նորին կողքին: Այս ամառ որոշեցի սկսիլ գրի առնել զանոնք: Յուսամ՝ անոնց մէջ դուք ալ ձեզմէ բան մը գտնէք:

Երկուշաբթի առաւօտ էր: Ճեմարանի բակին մէջ տակաւին զանգը չէր հնչած, եւ նախորդ օրուան ՀՄԸՄ-ի ֆութպոլի խաղին պատմութիւնները արդէն բակին մէջ տարածուած էին:

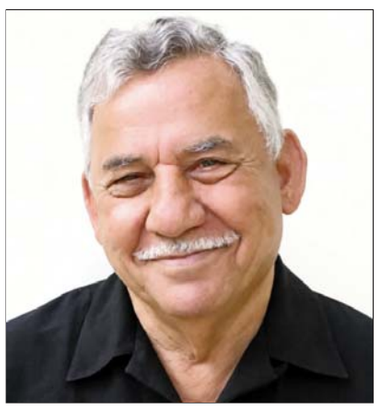

Առանց մեկնաբանութեան
Լուսանկարը՝ ***Մարգար Թումայեանին:***

- Ծօ՛, չես հաւատար: Ֆալասթինցի Ժիրայրը Շամունի դաշտը, ակամ, վերէն վար իջաւ ՀՄԸՄ-ին հայհոյողներուն *քէօթէք* քաշելու: Ծօ՛, *պիւթիւն* Շամունի դաշտը *տարաք-մարաք* (ոստիկան-մոստիկան) իրար անցաւ: *Ֆիլի՛մ էր», ֆիլի՛մ*»:

Այսօր, ինչպէս Ամերիկայի հայ աշակերտները իրարու հետ անգլերէն կը խօսին, մենք ալ իրարու մէջ մեր բարբառը ունէինք: Հայերէն էր, բայց մէջը ամէն ինչ կար: Անշուշտ, եթէ Մուշեղ Իշխանը, պարոն Տասնապետեանը եւ նմաններ բակէն անցնէին, լեզուն իսկոյն մաքուր արեւմտահայերէնի կը փոխուէր՝ գլխու շարժումով «Բարի լոյս, պարո՛ն» մըն ալ աւելցնելով:

Այդ երկուշաբթին մեզի համար կարեւոր չէր, թէ պատմութեան ո՛ր մասը ճիշդ էր եւ ո՛ր մասը արդէն ճամբան մեծցած էր: Կարեւորը այն էր, որ Ֆալասթինցի Ժիրայրը Շամունի դաշտը կռիւ ըրած էր: *Զայիմ* Ժիրայրին կռիւները ընդհանրապէս խաղերու ընթացքին կ՚ըլլային:

Ժիրայր Նալպանտեանը Պաղեստինէն գաղթած էր: Ատկէ ալ մնացած էր անունը: Բոլորս գիտէինք Ֆալասթինցի Ժիրայր կը ճանչնայինք: Բացի, անշուշտ, մաքրամաքուր հայերէն խօսողներէն, որոնց համար ան Պաղեստինցի Ժիրայրն էր: Բարակ, երկար պեխերուն ետեւ միշտ պզտիկ ժպիտ մը կար: Իր երկու տղաքը՝ Ժաքը եւ Զարեհը, մեզի հետ Ճեմարան կը յաճախէին: Ինքն ալ դպրոցին *պաս*երու գործը կը վարէր: 1970-ականներուն, երբ Ճեմարանի նոր «Մերսետես» *պաս*երը հասան, բոլորս հիացումով կը նայէինք անոնց: Կը յիշեմ առաջին օրը, երբ *պաս*երը Ճեմարանի բակը մտան, բոլորս միաբերան բացագանչեցինք՝ *«Անանա՛ս»*: Այդ օրերուն լիբանանեան պատկերասփիւռին վրայ շատ ծանօթ էր «Ananas Top Top» հիւթի ծանուցումը, եւ այդ բացագանչութիւնը դարձած էր ամէն նոր ու փայլուն բանի հանդէպ մեր հիացմունքը արտայայտելու ձեւ մը: Ճեմարանի *պաս*երը իր ապրուստն էր: Ամէն օր մեր շուրջն էր, բայց միաժամանակ կարծես մեր սովորական աշխարհէն քիչ մը դուրս մարդ մըն էր:

Ոտքերը քիչ մը կամարաձեւ էին: Երբ հարցնէինք, թէ ինչո՞ւ, պատրաստ պատասխան մը ունէր. «Շատ ֆութպոլ խաղցած եմ»: Մենք ալ կը հաւատայինք կամ գոնէ չէինք վիճեր:

Երբեմն Ճեմարանի բակին մէջ պասքեթպոլ կը խաղայինք: Ժիրայրը առանց շատ աղմուկի, կը մօտենար: Իր ներկայութիւնը նկատելու պահուն խաղը ինքնաբերաբար կը դադրէր: Գնդակը կ՚ուզէր: Բայց նախ ուրիշ արարողութիւն մը կար: Ժիրայրը յաճախ ատրճանակ կը կրէր: Պասքեթպոլ խաղալու համար բնականաբար պէտք էր զայն մէկու մը յանձնել: Կը նայէր մեր խումբին եւ կը փնտռէր ամէնէն մեծ երեւցողը: Այդ օրերուն մեր մէջ արդէն պեխի առաջին նշանները Խաչիկ Թերզեանին երեսին սկսած էին երեւիլ: Ուրեմն ընտրութիւնը յաճախ Խաչիկին վրայ կ՚իյնար: Ժիրայրը ատրճանակը կը հանէր, կը յանձնէր Խաչիկին, ապա մատով նշան կ՚ընէր՝ զգո՛ւշ:

Մենք քարացած կը սպասէինք: Յետոյ գնդակը կ՚առնէր: Զամբիւղէն բաւական հեռու կը կանգնէր: Կը նշանառէր եւ կը նետէր: Կը վրիպէր: Նորէն գնդակը կ՚ուզէր: Երկրորդ անգամ: Դարձեալ կը վրիպէր: Երրորդ անգամ... Մենք չէինք խնդար: Ոչ ոք կը համարձակէր խնդալ: Ոչ ալ գնդակը ետ կը պահանջէինք: Ժիրայրը պիտի շարունակէր այնքան, որքան ուզէր, որովհետեւ այդ պահուն Ճեմարանի պասքեթպոլի դաշտին վրայ մենք չէինք որոշողը: *Զայիմ* Ժիրայրն էր:

Իսկ Խաչիկը, ատրճանակը մէջքին դրած, այդ քանի մը վայրկեանը *մախխամ* կ՚ընէր: Մենք ալ մէկ աչքով Ժիրայրին վրիպած գնդակներուն կը նայէինք, միւսով՝ Խաչիկին մէջքին: Վերջապէս Զայիմ Ժիրայրը բաւ համարելով՝ տաբատը կը շտկէր եւ ձեռքի կըտրուկ շարժումով մը զէնքը ետ կ՚ուզէր: Խաչիկն ալ, իր քանի մը վայրկեան տեւած զայիմութիւնը աւարտած՝ ատրճանակը կը վերադարձնէր: Ու մենք խաղը կը շարունակէինք:

Թորգոմ Ջանան «Ազդակ»-ի իր յուշերուն մէջ ուրիշ դրուագ մը կը յիշէր այս ֆութպոլն ու պասքեթպոլը սիրող մարզասէրին մասին. «Թրիփոլիի մէջ մրցումէ մը ետք տեղւոյն պարտուած խումբի համակիրներու կատղած խուժան մը սկսաւ արշաւել ՀՄԸՄ-ի համակիրներուն վրայ, որոնք՝ ուրախ, հանրակառք կը բարձրանային: 20-25 մեթր մնացած էր եւ խուժանը պիտի հասնէր, երբ յանկարծ կանաչ մերսետես մը յայտնուելով՝ փակեց ճամբան: Ժիրայր երկու ատրճանակով ելաւ եւ սպառնաց կրակել մօտեցողներուն, իսկ մեր համակիրներուն պոռաց, որ շուտով հեռանան»:

Կ՚ըսէին՝ Ժիրայրը «Առիւծի սիրտ ունէր եւ աղաւնիի հոգի». ընկեր Տիգրան Ճինպաշեանի խօսքերով, ան «խոնարհ հերոս» մըն էր, անկեղծ ու նուիրեալ հայ մը, որուն համար իր ժողովուրդին անվտանգութիւնը ամէն բանէ վեր էր: Իր տեսակէն մարդիկ այսօր քիչ մնացած են մեր կեանքին մէջ: Այն *զայիմներէն* էր, որոնք իրենց ուժը իրենց համար չէին պահեր: Ֆալասթինցի Ժիրայրը մահացաւ 7 մարտ 2022-ին:

ՀՄԸՄ-Ռիատիի խաղին զոյգ խումբերը յարգեցին յիշատակը խաղէն օրեր առաջ մահացած ՀՄԸՄ-ական Ժիրայր Նալպանտեանի, որ երկար տարիներ միշտ ալ ՀՄԸՄ-ի պասքեթպոլի մրցումներուն ներկայ կը գտնուէր:

Այդ օրերու այսպէս Լիբանանը իր *զայիմ*ներու մշակոյթը ունէր: Պետութիւնը միշտ ներկայ չէր մարդոց առօրեային մէջ, եւ շատ բան կը լուծուէր անձնական կապերով, միջնորդութեամբ եւ ծանօթութեամբ: *Զայիմը* երբեմն թաղի ազդեցիկ մարդ էր, երբեմն ալ՝ պարզապէս մէկը, որուն խօսքը կ՚անցնէր: Մարդիկ անոր կը դիմէին գործ մը գտնելու, հարց մը լուծելու, մէկուն հետ խօսելու կամ երբեմն ալ պաշտպանութիւն գտնելու համար: Հայկական թաղերն ալ Լիբանանի այդ աշխարհէն դուրս չէին:

Բայց *զայիմ*ներու երեւոյթը բարդ էր: Անոնք քիչ մը ձիւնի փաթիլներու կը նմանէին: Երկուքը իրարու նման չէին: Կային լաւ *զայիմ*ները, օգտակար գործ տանողները, մարդոց հարցերը լուծողները: Կային վատերը: Կային նաեւ անոնք, որոնց պարագային դժուար էր հասկնալ, թէ ո՛ւր կը վերջանար օգտակար մարդը, եւ ո՛ւր կը սկսէր *զայիմը*:

Մենք, անշուշտ, այդ բոլորը չէինք գիտեր: Մեզի համար *զայիմը* քաղաքական գիտութեան բառ չէր: *Զայիմը* Ֆալասթինցի Ժիրայրին պէսերն էին: Պեխեր, մէջքին միշտ *տապանչա*, ֆութպոլի խաղերուն կամ այլ կռիւ-հարցերու ատեն ալ՝ հայերուն հասնող:

Ամէն տեսակ բնութագրող անուներ կը լսէինք. *Թուրումպա, Թոփալ, Էսքեր, Ուսթուրա* (երեսէն դանակ կերած), *Ապրազները, Չիթիկ* եւ շատ ուրիշներ:

Պատերազմին հետ այդ տեսակի մարդոց ալ ժամանակը կամաց-կամաց անցաւ: Պուրճ Համուտի եւ հայկական միւս թաղերուն մէջ ապահովութիւնը աւելի կազմակերպուեցաւ եւ կուսակցութեան ձեռքը անցաւ: Անհատ *զայիմ*ութեան հետզհետէ քիչ տեղ մնաց: Բայց *զայիմը* ամբողջովին չանհետացաւ: Մնաց մեր պատմութիւններուն եւ թաղային *ֆոլքլոր*ին մէջ, բայց մնաց նաեւ անոր կերպարը: Այդ ինքնավստահ քալուածքը, քիչ մը ցուցադրական շարժումները, խօսելու ձեւը, ներկայութեամբ տեղ մը լեցնելու կարողութիւնը շարունակեցին ապրիլ: Շատեր, որոնք երբեք *զայիմ* չէին, իրենց վրայ քիչ մը առին այդ կերպարէն:

Մեր *զայիմ*ներէն շատերը այսօր չկան: Բայց պատմութիւնները մնացած են: *Ալլա՛հ, Ալլահ պէ՛*:

ՐԱՖՖԻ ԱՐՏԱԼԵԱՆ

Այս յօդուածաշարքին նախորդ գրութիւնները
Ա.- Կելիպոլի տուն թիւ 54 https://www.aztagdaily.com/archives/702461
Բ.- Մեծ հօրս մեծ հին ռատիոն https://www.aztagdaily.com/archives/703467
Գ.- Կիւզել Պոլիսն ու մեծ մայրս https://www.aztagdaily.com/archives/703889
Դ.- Պէյրութ, 70-ականներ https://www.aztagdaily.com/archives/705183
Ե.- Տանիքէ տանիք https://www.aztagdaily.com/archives/705619
Զ.- Երկու ապրիլ 24 https://www.aztagdaily.com/archives/706110
Է.- Հարպ https://www.aztagdaily.com/archives/706548
Ը.- Աղեքսանդրիոյ փոքր հայաշխարհը https://www.aztagdaily.com/archives/707002
Թ.- Մայրս եւ ԼՕԽ-ի իր ընկերուհիները https://www.aztagdaily.com/archives/707943
Ժ.- Քլաշինն ու թմբուկի փայտիկները https://www.aztagdaily.com/archives/708459
ԺԱ. Եգիպտոսի գոյները եւ Ճոնին https://www.aztagdaily.com/archives/709504
ԺԲ.- Քոպանիէն Երեւան https://www.aztagdaily.com/archives/710521
ԺԳ.- Օրիորդ Գարմէնը https://www.aztagdaily.com/archives/711518

ՍՈՒՐԲ ԻԳՆԱՏԻՈՍ ՄԱԼՈՅԵԱՆԻ ԱՆՈՒԱՆ ՓՈՂՈՑԻ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԲԱՑՈՒՄ ԵՒ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Ուրբաթ, 13 նոյեմբեր 2026-ին երեկոյեան ժամը 5:00-ին, Էշրեֆիէի Հայ կաթողիկէ պատրիարքարանին ՀԿՄ-ի «Արարատեան» վերանորոգ սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Սուրբ Իգնատիոս Մալոյեան անուան փողոցին բացման արարողութիւնը՝ հովանաւորութեամբ եւ նախագահութեամբ Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկէ հայոց Ռաֆայէլ-Պետրոս ԻԱ. կաթողիկոս-պատրիարքին: Այս ձեռնարկը ունեցաւ հոգեւոր, ազգային ու պատմական նշանակութիւն 1915-ի Ցեղասպանութեան ապրիլեան սուրբ նահատակին անունը ամրագրելով Լիբանանի մայրաքաղաքի սրտին մէջ: Յատկանշական է, որ այս մէկը իրականացաւ նախորդ տարուան 19 հոկտեմբերին Լեւոն ԺԴ. քահանայապետին կողմէ երանելի Իգնատիոս արք. Մալոյեանի սըրբադասումէն շուրջ տարի մը ետք:

Ներկայ էին՝ Լիբանանի Հանրապետութեան նախագահ զօրավար Ժոզեֆ Աունի, խորհրդարանի նախագահ Նապիհ Պըրրիի եւ վարչապետ Նաուաֆ Սալամի ներկայացուցիչ նախարար դոկտ. Քամալ Շահատէ, ինչպէս նաեւ պետական երեսփոխաններ, Պէյրութի նահանգապետ Մարուան Ապպուտ, քաղաքապետը եւ Քաղաքապետական խորհուրդի անդամներ, եպիսկոպոսներ, վարդապետներ, քահանաներ, մայրապետներ, հոգեւոր առաջնորդներու ներկայացուցիչներ, դեսպաններ, քաղաքական, պաշտօնական, դիւանագիտական, ընկերային եւ լրատուական դէմքեր, ինչպէս նաեւ՝ մեծ թիւով հայորդիներու եւ հաւատացեալներու բազմութիւն մը:

Անոր անունով փողոցի մը կոչումը կը կրէ խորհրդաստ խորհրդանշական նշանակութիւն. անիկա սուրբի ազգային դերակատարութիւնը՝ բարձր գնահատելով հայերու ներդրումը տնտեսական, մշակութային, հասարակական եւ քաղաքաշինական վերելքին մէջ:

Ան հաստատեց, որ հայկական ներկայութիւնը Պէյրութի ինքնութեան, պատմութեան եւ հաւաքական յիշողութեան անքակտելի մասն է, եւ շեշտեց, որ հայերը իրենց նուիրումով, աշխատանքով ու ստեղծագործ ոգիով նպաստած են Լիբանանի շինութեան եւ անոր քաղաքակիրթ դիմագիծին հարստացումին:

Ան նաեւ շնորհաւորեց հոգեւոր տէրը այս պատմական առիթով՝ նշելով, թէ Սուրբ Իգնատիոս Մալոյեանի անուան փողոցի անուանումը յարգանքի տուրք մըն է հաւատքի, ազատութեան ու մարդկային արժանապատուութեան արժէքներուն, եւ անմար յիշատակումն է այն նահատակին, որ հալածանքին դէմ կանգնեցաւ արիութեամբ ու նախընտրեց մահը, քան՝ իր հաւատքէն ու սկզբունքներէն հրաժարիլը:

Նահանգապետը նոյնպէս նշեց, որ փողոցներու անունները միայն աշխարհագրական նշումներ չեն, այլ նաեւ քաղաքներու յիշողութեան եւ ինքնութեան մաս կը կազմեն, որոնք սերունդներուն կը փոխանցեն այն անձնաւորութ՝իւներու կեանքն ու գործը, որոնք անջնջելի հետք ձգած են պատմութեան մէջ:

Հանդիսութեան ընթացքին երգչուհի Լայալ Նաամէ ներկայացուց հոգեւոր ու ազգային երգերու փունջ մը: Գեղարուեստական յայտագիրով հանդէս եկաւ Հայ կաթողիկէ Մեսրոպեան վարժարանին «Շուշի» պարախումբը, որ արտայայտիչ բեմադրութեամբ ներկայացուց Սուրբ Իգնատիոս Մալոյեանի կեանքի կարեւոր փուլերը՝ ծնունդէն ու մանկութենէն մինչեւ անոր քահանայական եւ եպիսկոպոսական ծառայութիւնը, նահատակութիւնն ու սրբադասումը:

Ապա Ռաֆայէլ-Պետրոս ԻԱ. կարդաց իր հայրապետական պատգամը, որ անդրադարձաւ այն իրողութեան, թէ կան փողոցներ, որոնք անձերու անուններ կը կրեն. կան փողոցներ, որոնք պատմութիւն կը կրեն. «Իսկ այսօր մենք բացումը կը կատարենք փողոցի մը, որ հաւատքի վկայութիւնը կը կրէ, ժողովուրդի յիշողութիւնն ու հայրենիքի պատգամը»:

«Այսօր կը հաւաքուինք Պէյրութի սրտին մէջ, այս մայրաքաղաքին մէջ, որ ցաւը ճանչցաւ, բայց չյանձնուեցաւ, աւերումը տեսաւ, բայց չդադրեցաւ

կեանքն ու վկայութիւնը կը դարձնէ կենդանի պատգամ մը սերունդներուն համար եւ կը վերահաստատէ Պէյրութի ու հայ համայնքին պատմական կապը՝ նկատի ունենալով, որ հայերը տասնամեակներ շարունակ կազմած են մայրաքաղաքին ազգային ու քաղաքակըր-թական բազմազան հասարակութեան անբաժանելի մասը եւ նպաստած են անոր զարգացումին բազմաթիւ բնագաւառներուն մէջ:

Հանդիսավար լրագրող Եարա Տըրղամ ներկայացուց յայտագիրն ու բանախօսները: Վարդան վրդ. Գազանճեանի եւ Էտի Թորիկեանի «Մալոյեան» երկու տաղերուն Միրէյ Քիւթիւքճեանի ու Ռիթա Գուրումլեանի ներդաշնակ զուգերգային կատարողութեամբ լսելի եղան հոգեւոր տաղեր, նաեւ գործադրուեցաւ գեղարուեստական յայտագիր, ուր արտացոլաց ձեռնարկին հոգեւոր, ազգային եւ մարդկային արժէքները:

Իր խօսքին մէջ Պէյրութի նահանգապետը՝ Մարուան Ապպուտ, ընդգծեց Լիբանանի եւ յատկապէս Պէյրութի մէջ հայ համայնքին պատմական ու

Շար.ը՝ էջ 6

ԲԱՐԵՒԻՆ...

Շարունակուած 3-րդ էջէն

Եւ երբեմն հաշտութիւնը այդպիսի փոքրիկ դռերէ կը սկսի, որովհետեւ «Բարեւ»-ը կրնայ ըսել. «Այլեւս թշնամիներ չըլլանք»:

Բարեւը մեր ազգային կեանքին մէջ ալ իր արժէքն ունի: Հայը աշխարհի որեւէ անկիւնը, երբ հայու մը հանդիպի, շատ անգամ առաջին կամուրջը լեզուն է. «Բարեւ»: Այդպէս, յանկարծ օտար քաղաք մը քիչ մը կը դառնայ հարազատ: Մէկ բառով երկու անծանօթներ կրնան իրարու մէջ հայրենի հող մը զգալ:

Փարիզի սրճարաններուն, Լոս Անճելըսի հայ համայնքներուն, Մարսէյի, Քանատա կամ Սիտնիի մէջ երբ երկու հայ իրարու հանդիպին եւ հայերէն բարեւեն, այդ բառը միայն ողջոյն մը չէ: Ան ինքնութեան փոքրիկ դրօշակ մըն է: Այդ պատճառով ալ հայերէն բարեւը պահպանելը լեզուն պահպանելէն աւելի բան մըն է: Բարեւը պահելը մարդկային եւ ազգային մշակոյթի մէկ փոքրիկ պատառիկ պահել է, սակայն ամէնէն գեղեցիկ բարեւը այն չէ, որ բարձրաձայն կ'արտասանուի, ամէնէն գեղեցիկ բարեւը այն է, որ սրտէն կու գայ: Արդարեւ, կայ բարեւ մը, որ միայն շրթներուն վրայ է:

Կայ ուրիշ մը, որ աչքերուն մէջ կը ժպտի: Կայ բարեւ մը, որ ձեռք կը սեղմէ: Կայ բարեւ մը, որ տարիներու կարօտ կը բերէ: Եւ կայ բարեւ մը, զոր այլեւս չենք կրնար լսել:

Մեր կեանքին մէջ եղած են մարդիկ, որոնց «Բարեւ»-ը այսօր ալ կարծես կը լսենք:

Մայր մը:

Հայր մը:

Տատիկ մը:

Ուսուցիչ մը:

Հին բարեկամ մը:

Մէկը, որ այսօր այլեւս մեր կողքին չէ:

Անոնց ձայնը հեռացած է, բայց բարեւը մնացած է:

Ու կը մտածենք. «Երանի անգամ մը եւս լսէի անոր բարեւը»: Ճիշդ այդ պահուն կը հասկնանք, որ որոշ բառեր մահ չունին:

Մարդը կ'երթայ: Ձայնը կը լռէ, բայց անոր ըսած բարեւը կրնայ տարիներ շարունակ ապրիլ մեր յիշողութեան մէջ:

Այդ ժամանակ կը հասկնանք, որ բարեւը երբեմն ձայն չէ: Յիշողութիւն է: Գուցէ այդ է պատճառը, որ պէտք է աւելի շատ բարեւենք: Բարեւենք մեր տունը մտնող մարդը: Բարեւենք մեր դրացին: Բարեւենք մեր տարեցները: Բարեւենք մեր ուսուցիչները: Բարեւենք մեր երեխաները: Բարեւենք նոյնիսկ անծանօթ մը, երբ առիթը կը ստեղծուի: Բարեւենք՝ առանց հաշուելու, թէ դիմացինը մեզ պիտի բարեւէ՞, թէ՞ ոչ, որովհետեւ բարեւը պարտք չէ: Բարեւը նուէր է, եւ նուէր մը տալու համար պէտք չէ հարուստ ըլլալ: Պէտք է միայն սիրտ ունենալ:

Կը փափաքիմ, որ մեր երեխաները դարձեալ սորվին բարեւելու գեղեցիկ սովորութիւնը:

Ոչ միայն այն պատճառով, որ քաղաքավար ըլլան, այլ որովհետեւ անոնք վաղը պիտի կազմեն այն հասարակութիւնը, որուն մէջ մենք պիտի ապրինք: Թող անոնք սորվին, որ մարդուն աչքերուն նայիլը յարգանք է: Թող սորվին, որ մեծին բարեւելը փոքրութիւն չէ: Թող սորվին, որ առաջինը բարեւելը արժանապատուութեան կորուստ չէ: Ընդհակառակը: Առաջինը բարեւող մարդը երբեմն առաջինը բարութիւն ընող մարդն է:

Եւ ի՜նչ գեղեցիկ աշխարհ մը պիտի ըլլար, եթէ մենք ամէն օր մէկ բարի բառ աւելի ըսէինք, մէկ սառն հայեացք պակսեցնէինք, մէկ ժպիտ աւելցնէինք: Բարեւը փոքր բառ է, բայց փոքր բառերը երբեմն մեծ աշխարհներ կը կրեն: Ան կը բերէ բարութիւն, կը բերէ յարգանք, կը բերէ ջերմութիւն, կը բերէ յիշողութիւն, կը բերէ մարդկային մօտիկութիւն:

Եւ գուցէ այսօր մեր մեծագոյն պակասը նոր բառեր գըտնելը չէ:

Գուցէ պէտք է հին ու բարի բառերուն իրենց իսկական արժէքը վերադարձնենք:

Այդ բառերէն մէկն ալ մեր սիրելի «Բարեւ»-ն է:

Ուրեմն երբ վաղը առտու մէկու մը հանդիպիք, մի՛ անցնիք անոր կողքէն լուռ:

Կանգ առէք: Նայեցէք աչքերուն: Ժպտեցէք եւ ըսէք՝ «Բարեւ»:

Որովհետեւ երբ «Բարեւ» կ'ըսենք, մենք միայն մէկ մարդ չենք ողջուներ, մենք կարծես աշխարհին կ'ըսենք. «Քեզ կը տեսնեմ, քեզ կը յարգեմ, քեզի բարիք կը մաղթեմ»:

Եւ քանի դեռ իրարու բարեւ ունինք տալիք, մարդկային ջերմութիւնը ամբողջովին կորսուած չէ:

Թող մեր շրթներուն վրայ չչորնայ այդ հին ու բարի բառը:

Թող մեր տուներուն մէջ լսուի:

Թող մեր երեխաները զայն ժառանգեն:

Թող մեր փողոցներուն մէջ հնչէ:

Թող մեր հայերէնը զայն պահէ:

Եւ ամէն անգամ, երբ մէկու մը ըսենք՝ «Բարեւ», թող այդ մէկ բառին մէջ իսկապէս բարին ըլլայ, որովհետեւ երբեմն ամբողջ կեանքի մը ջերմութիւնը կը տեղաւորուի երկու վանկի մէջ:

Բա՛րեւ:

ՍՈՒՐԲ ԻԳՆԱՏԻՈՍ ՄԱԼՈՅԵԱՆԻ...

Շարունակուած 5-րդ էջէն

վերականգնելէ, որպէսզի անոր էջերէն մէկուն վրայ արձանագրենք անուն մը, որ միայն անցեալին չի պատկանիր, այլ նաեւ ամբողջ մարդկութեան խղճին՝ անունը նահատակ Սուրբ Իգնատիոս Մալոյեանին: Այսօր մենք միայն նոր փողոցի մը բացումը չենք կատարեր, այլ նաեւ մենք կը բանանք յիշողութեան արահետ մը, վկայութեան ճամբայ մը եւ տարածք մը, ուր պատմութիւնն ու հաւատքը կը հանդիպին, իսկ նահատակութեան սրբութիւնն ու մարդկային արժանապատուութիւնը կը միանան», ըսաւ ան:

Ապա ան յիշեց Իգնատիոս Մալոյեանի տառապանքները, մահուան դէմ անոր մարտնչումը՝ նշելով, որ ան դարձաւ կեանքի ու յոյսի սերմը: «Սուրբ Իգնատիոս Մալոյեան, որ 1915 թուականին նահատակուեցաւ հայ ժողովուրդին դէմ գործուած ցեղասպանութեան տարիներուն, միայն մէկ ժողովուրդին նահատակը չեղաւ, այլ նաեւ ամբողջ մարդկութեան վկան դարձաւ: Ան իւրաքանչիւր հալածանք կրողի ձայնն է, իւրաքանչիւր անմեղի աղաղակը եւ այն իւրաքանչիւր անձին խիղճը, որ կը մերժէ իր հաւատքին, ազատութեան եւ արժանապատուութեան վրայ սակարկել»:

Հոգեւոր տէրը հաստատեց, որ փողոցը «Սուրբ Իգնատիոս Մալոյեան» անունով կոչելը կը պարունակէ խոր ազգային պատգամ, կը յայտարարէ, որ Պէյրութ չի մոռնար իր նահատակները, չի ժխտեր իր զաւակնեռուն պատմութիւնը եւ չ'ամչնար իր բազմազանութեան, ազատութեան ու համակեցութեան վրայ հիմնուած ինքնութենէն:

Այս ծիրին մէջ ան հաստատեց, որ անմոռանալի է Լիբանանի կողմէ Հայոց ցեղասպանութենէն փրկուած հայ զաւակներուն ապաստան տալը՝ նշելով, «Այս հողին վրայ անոնք գտան հայրենիք մը, որ գրկեց անոնց վէրքերը, վերադարձուց յոյսը եւ անոնց զաւակներուն տուաւ նոր կեանքին հնարաւորութիւնը»:

«Հայերը այս հայրենիքին մէջ հիւրեր չմնացին. անոնք դարձան անոր հասարակութեան անբաժան մասը եւ մասնակցեցան անոր շինութեան ու վերելքին՝ տնտեսութեան, մշակոյթի, կրթութեան, արուեստի, քաղաքականութեան եւ հանրային ծառայութեան բոլոր ոլորտներուն մէջ: Լիբանան գըրկեց հայերը այն ժամանակ, երբ անոնք հայրենիք կը փնտռէին: Հետեւաբար Լիբանան դարձաւ անոնց հայրենիքը, անոր հարցերը անոնց հարցերն էին, անոր ցաւերը՝ անոնց ցաւերը, եւ անոր յոյսերը՝ անոնց յոյսերը:

«Ուստի, այս փողոցը միայն հայերուն կամ միայն քրիստոնեաներուն փողոցը չէ, այլ նաեւ ան իւրաքանչիւր լիբանանցիի փողոցն է, որ կը հաւատայ, թէ ազատութիւնը սուրբ է, արժանապատուութիւնը չի վաճառուիր, հաւատքը ուժով չի պարտադրուիր, եւ մարդ արարածն աւելի բարձր է ամէն անարդարութենէ ու հալածանքէ»:

Ռաֆայէլ-Պետրոս ԻԱ. իր խօսքին մէջ հաստատեց, որ այսօր, Լիբանան կարիքն ունի պետական ղեկավարներու, որոնք բարոյական քաջութիւն ունին, պատասխանատուներու, որոնք ազգային շահը կը գերադասեն անձնական հաշիւներէն, հաստատութիւններու, որոնք կը պաշտպանեն մարդն ու անոր իրաւունքները, ինչպէս նաեւ՝ արդարութեան, որ ուժին չ'ենթարկուիր, եւ ինքնիշխանութեան, որ չի սակարկուիր: Ան հիմնական նկատեց ունենալ Լիբանան մը, որ կը պաշտպանէ իր բոլոր զաւակները, հայրենիք մը, ուր արժանապատուութիւնը իրաւունք է, ազատութիւնը՝ երաշխիք, հաւասարութիւնը՝ հիմք, իսկ համակեցութիւնը՝ առաքելութիւն:

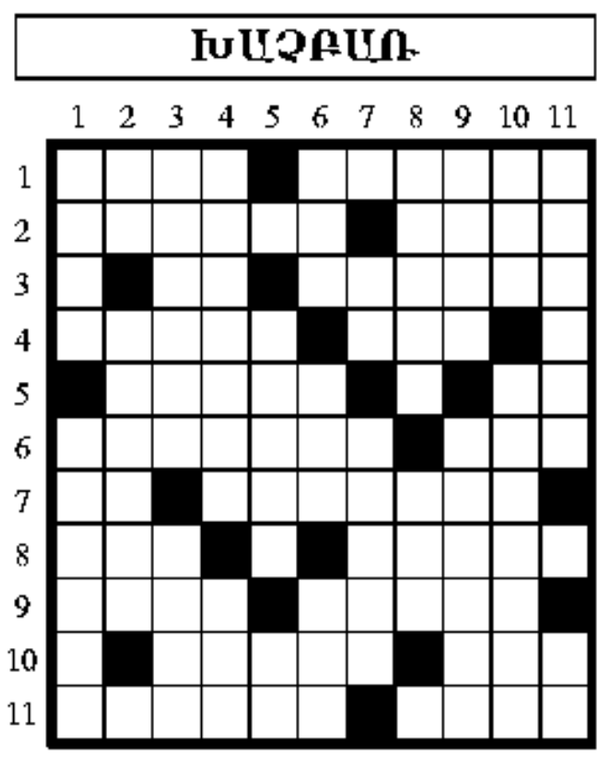
Ան շնորհակալութեան եւ գնահատանքի խօսք ուղղեց Պէյրութի նահանգապետին, քաղաքապետին եւ Քաղաքապետական խորհուրդի անդամներուն՝ այս ազնիւ նախաձեռնութեան համար, որով այս փողոցը անուանակոչուեցաւ Սուրբ Իգնատիոս Մալոյեանի անունով:

Պատրիարքը յոյս յայտնեց, որ Պէյրութ, որ պատմութեան վէրքերը կրած է, դառնայ քաղաք մը, որ կը վկայէ մահուան վրայ կեանքի յաղթանակին մասին, սիրոյ յաղթանակին՝ ատելութեան վրայ, եւ հաւատքի յաղթանակին՝ վախին վրայ, իսկ Սուրբ Մալոյեանի անունը կրող այս փողոցը ըլլայ ճանապարհը դէպի յիշողութիւն, կամուրջը՝ դէպի միութիւն եւ նշանը՝ յոյսին:

Հանդիսութեան աւարտին ներկաները քայլարշաւով ուղղուեցան պատրիարքարանին սրահէն դէպի նոր փողոցին մուտքը, ուր տեղի ունեցաւ պաշտօնական բացման արարողութիւնը: Կտրուեցաւ ժապաւէնը, վար առնուեցաւ ծածկոցը եւ հանդիսաւոր կերպով բացուեցաւ «Սուրբ Իգնատիոս Մալոյեան Փողոց» անունին ցուցանակը՝ ուրախութեան եւ հպարտութեան մթնոլորտին մէջ, որ արժեւորեց այս պատմական իրադարձութիւնը:

ԺԱՄԱՆԱՑ

ԽԱՉԲԱԴ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Ջուրի ընթացք - Անառակ:
2. Երբեմն Կապուտանծով կոչուած լիճ - Իգական անուն:
3. Տնկելի ուռի - Քարտուղար:
4. Նորածին լուսին - Արական օտար անուն:
5. Նրբուղի - Կողմ:
6. Բոյսերու տունկերը պատրաստելու տեղ - Ջջամուած մեղր:
7. Աղբիւր - Մարիամի եւ Մարթայի եղբայրը:
8. Ձեռքի մաս - Համաշխարհեան:
9. Սրունքի մեծ ոսկորը - Խափեայ:
10. Դարիճենիի համեմատուր կեղեւ - Ամէնէն առաջ:
11. Լեհական նաւահանգիստ - Կանգուն երկնաքար:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԱՑ

1. Անեծք - Խռնուտ, թաց:
2. Շաղկապ - Թռնիրի ակը փակելու խցան:
3. Օթոց, վիժակ - Դիմացիր:
4. Հեքնական ժպիտ - Փոխանակ:
5. Ընդունարան - Կրկնուած բաղաձայններ:
6. Ջրաւէր հաւաշրջի - Սիգանք - Չաստուածներ:
7. Այբուբենէն - Իգական օտար անուն:
8. Հայկական վինեալ կազմակերպութիւն մը- Հոյլ:
9. Անհիւթական գոյացութիւն - Համեմուած կերակուր:
10. Իգական անուն - Թուական աճականի երկրորդ տեսակը:
11. Գծագիտական գործիք - Տառի մը դրացիները:

Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ

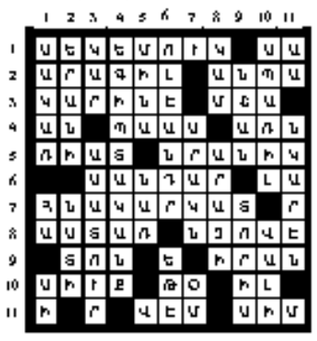
ՍՈՒԴՈՔՈՒ

	3		2					4
1	5						3	
			9			1		2
					5		9	7
8								
7			1		6			
	9		4	8				
		3					6	
				2		3		5

Հորիզոնական եւ ուղղահայեաց 9 շարքերով եւ սիւնակներով (9x9) կազմուած գծագրացը բաղկացած է իւրաքանչիւրը 9 քառակուսի հաջորդ 9 բաժիններէ (3x3): Բացառութեան սկզբունքին կիրառումով իւրաքանչիւր քառակուսիի մէջ թուանշան մը գտնելով՝ այնպէս մը, որ հորիզոնական իւրաքանչիւր շարք, ուղղահայեաց իւրաքանչիւր սիւնակ եւ 9 քառակուսիներուն իւրաքանչիւր բաժին ունենայ 1էն 9 թուանշանները՝ իւրաքանչիւր թուանշան միայն մէկ անգամ գործածուելու պայմանով: Այլ խօսքով՝ ո՛չ մէկ պարագայի արուօրինած է թուանշան մը կրկնել միեւնոյն շարքին, սիւնակին եւ բաժինին մէջ: Սկսելու համար՝ կարգ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ քառակուսիներուն մէջ գետեղուած են:

ՆԱԽՈՐԴ ԺԱՄԱՆՑԻ ԽԱՉԵՐՈՒՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ

ԽԱՉԲԱԴ ԹԻՒ 5092

ՍՈՒԴՈՔՈՒ

9	4	6	2	8	3	1	7	5
8	2	5	4	7	1	9	3	6
1	7	3	9	6	5	4	8	2
6	9	1	5	3	2	8	4	7
3	8	4	7	1	6	2	5	9
2	5	7	8	9	4	6	1	3
4	3	2	6	5	8	7	9	1
7	1	8	3	2	9	5	6	4
5	6	9	1	4	7	3	2	8

ՕՐԱՏԵՏՐ

20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

- 1830.- Ծնունդ բանաստեղծ եւ արձակագիր Ռափայէլ Պատկանեանի (Գամառ Քաթիպա), Նոր Նախիջեւանի մէջ: Մահացած է 1892-ին, Նոր Նախիջեւանի մէջ:
- 1876.- Ծնունդ ճարտարապետ Ֆրէյդուն Աղալեանի, Շուշիի մէջ: Մահացած է 1944-ին, Երեւան:
- 1898.- Ծնունդ նկարիչ, արուեստաբան եւ մանկավարժ Օննիկ Աւետիսեանի, Պրուսայի մէջ: Մահացած է 1974-ին, Գահիրէ:
- 1899.- Ծնունդ նկարչուհի Գոհար Ֆերմանեանի, Թիֆլիսի մէջ: Մահացած է 1958-ին, Երեւան:
- 1955.- Մահ արձակագիր Յակոբ Արամեանի, Երեւանի մէջ: Ծնած էր 1908-ին, Անտիոք:
- 1960.- Ծնունդ Արցախեան ազատամարտի մասնակից Վագիֆ Աղաջանեանի, Ասկերանի Հարաւ գիւղը: Նահատակուեցաւ 1994-ին, Հորադիզի մէջ:
- 1981.- Հայկական ցեղասպանութեան արդարութեան մարտիկները Պելճըլի Հիլզի թրքական հիւպատոսարանին առջեւ ռումբ մը կը պայթեցնեն:
- 1992.- Նահատակութիւն Արցախեան ազատամարտի մասնակից Օնիկ Անդրեանի, Կիչանի մէջ: Ծնած էր 1962-ին, Մարտակերտ:
- 1994.- Մահ նկարիչ Միհր Աբեղեանի, Երեւանի մէջ: Ծնած էր 1909-ին, Վաղարշապատ:
- 2007.- Մահ գրականագէտ Գառնիկ Անանեանի, Երեւանի մէջ: Ծնած էր 1934-ին, Իջեւան:
- 2012.- Մահ երգչուհի Ֆլորա Մարտիրոսեանի, Լոս Անճելըսի մէջ: Ծնած էր 1925-ին, Գիւմրի:

ՀԵԾԵԼԱՐՇԱՒ

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

Լիբանանի անկախութեան 83-ամեակին առիթով հեծելարշաւի մրցում մը կազմակերպեց Լիբանանի հեծելարշաւի ֆետերասիոնը:

Արդարեւ, անցեալ կիրակի տեղի ունեցաւ Լիբանանի Անկախութեան բաժակի հեծելարշաւի մրցումը՝ մասնակցութեամբ Էլիթի մասթըրզ, երիտասարդներու եւ աղջկանց էլիթ կարգերով:

Մրցումը ընթացք առաւ Պուրճ Համուտի ծովեզերեայ մայրուղիէն, ֆետերասիոնի նախագահին՝ Հրայր Սադոյեանի ազդանշանով, ինչպէս նաեւ թեքնիք յանձնախումբի վարիչ Նազարէթ Հապիպեանի գլխաւորութեամբ, առաւօտեան ժամը 7:00-էն: Մարզիկները ուղղուեցան դէպի Ժիպէյլ, ապա անոնք բարձրացան Աննայա: Մրցումը 47 քմ-ի վրայ կ’երկարէր էլիթի եւ մասթըրզի պարագային, մինչ երիտասարդներու եւ աղջկանց էլիթ բաժանմունքին համար 40 քմ էր:

Ժիպէյլ հասնելու պահուն սուր պայքար սկսաւ մանաւանդ դէպի Աննայա ճամբուն վրայ, ուր ներքին ապահովութեան ուժերու ներկայացուցիչ Ժորժ Իսքանտար (մասթըրզ) կրցաւ սփրինթով հեռանալ մեծ խմբակէն եւ մնալ առաջին դիրքին վրայ մինչեւ ժամանումի գիծ, մինչ իրմէ ետք հասաւ էլիթի մարզիկ Նաֆեզ Քամալէտտին:

Ստորեւ՝ մրցումին թեքնիք արդիւնքները.

ԷԼԻԹ

1.- Նաֆեզ Քամալէտտին (Ղազալ Ռիատի ակումբ)
2.- Խալիլ Ասմար (ՀՄԸՄ)
3.- Մուսթաֆա Ալլէօ (Լիբանանի հեծելարշաւի ակումբ, Արապսալիմ)

ՄԱՍԹԸՐԶ

1.- Ժորժ Իսքանտար (Ներքին ապահովութեան ուժեր)
2.- Պասսամ Տընննաուի (Ղազալ Ռիատի ակումբ, Թրիփոլի)
3.- Ալի Աթուէ (Լիբանանի հեծելարշաւի ակումբ, Արապսալիմ)

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ՄՐՑՈՒՄ

1.- Պշարա Հաժ (ՀՄԸՄ)
2.- Ահմետ Մաշմուշի (Ռայզ Էնտ Ռէյզ)
3.- Հատի Քասեմ (ՀՄԸՄ)

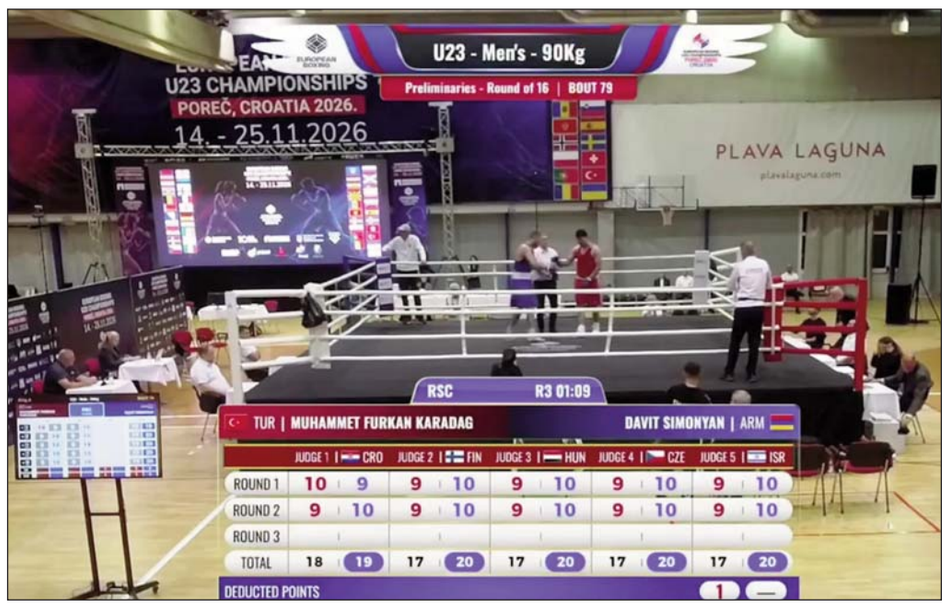
ԱՂՋԿԱՆՑ ՄՐՑՈՒՄ

1.- Ռամոնա Խալիֆէ (Լիբանանի հեծելարշաւի ակումբ, Արապսալիմ)
2.- Արիժ Ուեհպէ (Ալէյի հեծելարշաւի ակումբ)
3.- Լին Տաու (Ռայզ Էնտ Ռէյզ)

Մրցումի աւարտին, ֆետերասիոնի վարչական մարմինը շնորհակալութիւն յայտնեց ներքին ապահովական ուժերուն եւ Լիբանանեան բանակին, ինչպէս նաեւ Լիբանանեան Կարմիր խաչին՝ հսկելնուն համար մրցումի բոլոր ճամբաներուն, բոլոր մասնակիցներուն անվտանգութիւնը ապահովելով: Բաժակներն ու մրցանակները բաժնուեցան առաջին դիրքերը գրաւող մասնակիցներուն՝ ֆետերասիոնի անդամներուն կողմէ:

ԲՈՒՆՑՔԱՄԱՐՏ

ՔԷՅԵԱՆ ԵՒ ՍԻՄՈՆԵԱՆ ՀԱՍԱՆ ՔԱՌՈՐԴ ԱԻԱՐՏԱԿԱՆ

Խրուաթիոյ Փորեչ քաղաքին մէջ տեղի ունեցող բռնցքամարտի մինչեւ 23 տարեկաններու Եւրոպայի ախոյեանութեան մըրցումներուն, Վաղարշակ Քէյեան եւ Դաւիթ Սիմոնեան յաղթանակներ արձանագրելով հասան քառորդ աւարտական:

Մինչեւ 55 քկ կշիռի մրցումներուն, Վաղարշակ Քէյեան իրաւարարներու միաձայն որոշումով 4-0 արդիւնքով յաղթեց շուէտացի Ճոշուա Մուինտայիին: 4 իրաւարարներ յաղթանակը շնորհեցին Քէյեանի, մինչ 5-րդ իրաւարարը հաւասարութիւն տուաւ:

Մինչեւ 90 քկ կշիռի մրցումներուն Դաւիթ Սիմոնեան մրցումի աւարտէն առաջ պարտութեան մատնեց թուրք Մոհամետ Ֆուրքան Քարատաղին: Երրորդ ռաունտի 1,09 վայրկեանին իրաւարարը դադրեցուցած էր մենամարտը՝ յաղթանակը շնորհելով Սիմոնեանի:

60 քկ կշիռի մրցումներուն, Էրիք Արստամեան 1-4 արդիւնքով պարտութիւն կրեց Սելահաթին Չինիբուլաքէն եւ դուրս մնաց:

Մինչեւ 75 քկ կշիռի կարգին մէջ, Արշակ Բաբլումեան 4-1 արդիւնքով պարտութիւն կրեց լեհ Մխալ Պեժխալայէն եւ դուրս մնաց:

80 քկ կշիռի մրցումներուն Ալիք Յովհաննիսեան 4-0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Սլովաքիոյ ներկայացուցիչ Ռոման Հորվաթը եւ հասաւ 1/8-րդ հանգրուան:

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՈՒ ՈՍԿԻ ԵՒ ՄԷԿ ԱՐԾԱԹ ՄԵՏԱԼՆԵՐ՝ ՀԱՅ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒՆ

Հայաստանի մարմնամարզութեան Բ. հաւաքականը երեք մետալներ նուաճեց Ուզպեքիստանի մայրաքաղաք Թաշքենտի մէջ տեղի ունեցած միջազգային մրցաշարքին: Հայ մարզիկները շահեցան մեծերու եւ պատանիներու բազմամարտի մրցումներուն, ինչպէս նաեւ երկրորդ դիրքը գրաւեցին խմբային մըրցումներուն:

Մեծերու բազմամարտի անհատական մրցումներուն ոսկի մետալ նուաճեց Ռոպերթ Գիւլումեան: Հայ մարմնամարզիկը վեց գործիքներու վրայ կատարած վարժութիւններու արդիւնքներու հաշիւով լաւագոյն ցուցանիշը ձեռք ձգելէ ետք գրաւեց առաջին դիրքը:

Հայաստանի համար ոսկի մետալ մը եւս ձեռք ձգած է Գրիշա Սարգսեան, որ դարձաւ պատանիներու տարիքային խումբի բազմամարտի ախոյեան:

Աւելի կանուխ հայ մարմնամարզիկները յաջողութեամբ հանդէս եկած էին խմբային մրցումներուն՝ գրաւելով 2-րդ դիրքը եւ շահելով արծաթէ մետալ:

Հայաստանի հաւաքականին մաս կը կազմէին Էրիք Բաղդասարեան, Ռոպերթ Գիւլումեան, Ռոմիկ Մելքոնեան եւ Մարատ Յովհաննիսեան:

Մրցաշարքը յաջող էր յատկապէս Ռոպերթ Գիւլումեանի համար, որ դարձած էր անհատական բազմամարտի ոսկի մետալակիր, ինչպէս նաեւ խմբային մրցումներու արծաթէ մետալակիր:

Նշենք, որ Գիւլումեան նախապէս մասնակցած էր Եւրոպայի ախոյեանութեան, իսկ Էրիք Բաղդասարեան նոյնպէս միջազգային մեծ մրցաշարքերու մասնակցութեան փորձառութիւն ունէր:

Աւելցնենք, որ Հայաստան այս մրցաշարքին կը մասնակցէր երկրորդ կազմով: Աւելի կանուխ, հիմնական հաւաքականի հիմնական կազմը 4 մետալ նուաճած էր 2026-ի աշխարհի ախոյեանութեան:

ՃԱՏՐԱԿ

ՀԱՅԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՅԱՂԹԱՆԱԿ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵՑ ՌԻՇԱՐՏ ՌԱՓՈՐԹԻ ԴԷՄ

Հայաստանցի վարպետ Հայկ Մարտիրոսեան շատ կարեւոր յաղթանակ մը արձանագրեց հունգարացի Ռիշարտ Ռափորթի դէմ, Պուտափեշտի մէջ (Հունգարիա) ընթացող «Թոթըլ Չես Ուորլտ Չեմփիընշիփ Թուր Փայլըթ 2026» մըրցաշարքի 9-րդէն 12-րդ դիրքերու կիսաւարտականի առաջին օրուան ճակատումին:

Մարտիրոսեան 3-9 արդիւնքով կը պարտուէր, բայց ան կրցաւ մրցակիցին առաւելութիւնը ոչ միայն նուազեցնել, այլեւ փակեց օրուան մրցումներու շարքը՝ 11-9 արդիւնքով յաղթանակով:

Պէտք է ըսել, որ ճակատումները քանի մը ձեւի մրցումներով տեղի կ’ունենան: Կայծակնային ճատրակի 4 ճակատումներու արդիւնքով, Մարտիրոսեան 3-1 արդիւնքով ետ կը մնար: Արագ ճատրակի մրցումներէն ետք արդիւնքը բարձրացած էր 6-2-ի:

Վերջին մրցումներէն առաջ Հայկ Մարտիրոսեան 9-3 արդիւնքով ետ կը մնար, բայց արագացած դասական ճատրակին կը շնորհուէր 8 կէտ, ինչ որ հայ վարպետին կարելիութիւն կրնար տալ փոխել դիմակալութեան ընթացքը:

Հակառակ սեւ քարերով խաղալուն, Մարտիրոսեան կրցաւ յստակ առաւելութիւն ունենալ Ռափորթի վրայ: Հունգարացի վարպետը, որ մաս կը կազմէ ճատրակի դասաւորման լաւագոյն 30-ին, 26-րդ շարժումէն ետք ընդունեց իր պարտութիւնը: Այս յաղթանակը Հայկ Մարտիրոսեանին 8 կէտ շնորհեց՝ առաջին օրուան ճակատումը աւարտելով 11-9 արդիւնքով:

Այժմ Հայկ Մարտիրոսեանի կը մնայ օր մը եւս պայքար, ուր 7 ճակատումներ եւս պիտի ունենայ հունգարացի իր մրցակիցին դէմ:

4 ճակատում Պլից (կայծակնային ճատրակ), յաղթանակը՝ 1 կէտ, արագ ճատրակ (Ռափիտ) 2 ճակատում եւ յաղթանակը 4 կէտ, եւ մէկ ճակատում արագացած դասական ճատրակ՝ 8 կէտերու համար:

Յաղթանակի կամ հաւասարութեան պարագային Հայկ Մարտիրոսեան պիտի մրցի 9-րդ դիրքին համար՝ Արժուն Էրիկայսի - Եորտեն Վան Ֆորեսթ ճակատումի յաղթականին դէմ:

«ԷՆ. ՊԻ. ԷՅ.»

ՔԻՅՈՆԹԷ ՃՈՐՃ ԵՒ ԵՈՒԹԱ ՃԵՋ ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏՆԵՑԻՆ ԼԷՅՔԵՐՋԸ

Լոս Անճելըս Լէյքըրզ 9 յաջորդական յաղթանակներ արձանագրելէ ետք, երէկ առաւօտ 109-97 արդիւնքով անակնկալ պարտութիւն մը կրեց Եութա Ճեզէն: «Քրիփթօ Արենա»-ի 19 հազար համակիրները անակնկալի մատնուեցան, երբ առաջին մասին յառաջանալէ ետք Լէյքըրզ պարտուեցաւ այս մրցումը խումբի մը դէմ, որ այս տարեշրջանի իր 3-րդ յաղթանակը արձանագրեց 16 մըրցումներու ընթացքին:

Քիյոնթէ Ճորճ 30 կէտ եւ 10 էսիսթ ձեռք ձգեց ի նպաստ Ճեզի, մինչ Լուքա Տոնչիչ միայն 29 կէտ նշանակեց՝ նկատի ունենալով, որ 22 կէտերը առաջին կիսախաղին էին: Ան 3 կէտնոց 2 յաջող կողովներ նշանակեց միայն կորսնցնելով մնացեալ 10 փորձերը: Աւելի՛ն, ան 9 թըրն-օվըրներ ալ կատարեց:

Ֆիլատելֆիա 76-ըրզ 121-116 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Օրլանտօ Մեճիքը Ժոել Էմպիիտ 26 կէտ նշանակեց ի նպաստ Ֆիլատելֆիայի, մինչ Ֆրանց Վակներ 27 կէտ եւ 11 էսիսթ կատարեց ի նպաստ Օրլանտօ Մեճիքի:

Մայեմի Հիթ 137-130 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Միլուոքի Պաքսը, ուր այս վերջինին նախկին աստղ Եանիս Անթեթոքումփօ 27 կէտ եւ 14 ռիպաունտ ձեռք ձգեց ի նպաստ Մայեմիի: Իր նախկին խումբին դէմ յաղթանակը Եանիսի 2-րդն ալ այս տարեշրջանի 15 մրցումներուն, մինչ Պաքս իր 14-րդ պարտութիւնը կրեց 15 մրցումներու ընթացքին:

Մեմֆիս Կրիզլիզ 124-121 արդիւնքով յաղթեց Քլիվլենտ Քեվելիրզին՝ այս վերջինին դաշտին վրայ: Քամ Սփենսըր 26 կէտ նշանակեց ի նպաստ Մեմֆիսի, մինչ Տոնավըն Միչել 34 կէտ նշանակեց ի նպաստ Քլիվլենտի, որ 16-րդ մրցումին 8-րդ պարտութիւնը կրեց:

Ստորեւ՝ արդիւնքները.

Ինտիանա Փէյսըրզ - Հիուսթըն Ռոքեթց	104-119
Օրլանտօ Մեճիք - Ֆիլատելֆիա 76-ըրզ	116-121
Մայեմի Հիթ - Միլուոքի Պաքս	137-130
Քլիվլենտ Քեվելիրզ - Մեմֆիս Կրիզլիզ	121-124
Պրուքլին Նեթց - Շիքակօ Պուլզ	107-137
Թորոնթօ Ռեփթըրզ - Ուաշինկթըն Ուիզըրտծ	99-103
Տալաս Մեւրիքս - Կոլտըն Սթէյթ Ուորիըրզ	116-94
Օքլահոմա Սիթի Թանտըր - Աթլանթա Հոքս	112-117
Նիւ Օրլինզ Փելիքընզ - Տիթրոյիթ Փիսթընզ	109-122
Տենվըր Նակեթց - Պոսթըն Սելթիքս	105-101
Սաքրամենթօ Քինկզ - Ֆինիքս Սանզ	107-128
Լոս Անճելըս Լէյքըրզ - Եութա Ճեզ	97-109

ԹՐԱՄՓ-ՇԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Շարունակուած Ա. էջէն

«Նախագահ Շին եւ ես հիանալի անձնական յարաբերութիւններ ձեւաւորած ենք: Որոշ մարդիկ կը դժգոհին, երբ ատիկա կը լսեն, սակայն ես շատ ուրախ եմ ատոր համար», յայտարարեց Թրամփ:

Ան նաեւ շնորհակալութիւն յայտնեց չին ղեկավարին անհաւանական ջերմ ընդունելութեան համար եւ զինք շնորհաւորեց Ասիա-խաղաղովկիանոսեան տնտեսական համագործակցութեան վեհաժողովի կայացման կապակցութեամբ:

Թրամփ աւելցուց, որ Շի Ճինփինկէն խնդրած է, որ Փեքինը ամերիկացի հողագործներուն համար աւելին ընէ:

Միացեալ Նահանգներու նախագահը հանդիպումի ընթացքին շեշտեց, որ երկու կողմերը համաձայնած են Հորմուզի նեղուցին ճամբով քարիւղի հոսքի երաշխաւորման անհրաժեշտութեան շուրջ՝ վստահութիւն յայտնելով, որ հանդիպումը արդիւնաւէտ պիտի ըլլայ:

Թրամփ նշեց, որ մտադիր է չին նախագահին հետ քննարկել Ուքրանիոյ պատերազմին վերջ տալու կարելիութիւնները, եւ այդ թղթածրարը աւելի ուշ պիտի քննարկուի Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինի մասնակցութեամբ եռակողմ վեհաժողովի ընթացքին:

Սպիտակ տան նախագահը շեշտեց, որ Միացեալ Նահանգները Թայուանի անկախութեան չ'աջակցիր:

Շի իր կարգին նշեց, որ չին-ամերիկեան յարաբերութիւնները ընդհանուր առմամբ կայուն են եւ կը բարելաւուին, ինչ որ շօշափելի օգուտներ բերած է երկու երկիրներու ժողովուրդներուն եւ աշխարհի վրայ կայունութիւն ու որոշակիութիւն հաստատած:

«Չինաստանն ու Միացեալ Նահանգները պէտք է ամրապնդեն իրենց միջեւ հաղորդակցութիւնն ու համակարգումը արհեստական բանականութեան ապահովութեան վրայ ներկայացուցած վտանգներէն պաշտպանուելու եւ արհեստական բանականութեան տեւաբար մարդկութեան վերահսկողութեան տակ մնալը երաշխաւորելու համար», ըսաւ Չինաստանի նախագահը:

«Պատրաստ ենք ձեզի հետ աշխատանք տանելու չին-ամերիկեան յարաբերութիւնները դէպի ճիշդ ուղի ուղղորդելը շարունակելու համար», նշեց Շի:

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ . . .

Շարունակուած Ա. էջէն

«Հիւլէական պատերազմի մէջ կարելի չէ յաղթանակ արձանագրել, եւ անիկա երբեք պէտք չէ մղուի: Պէտք է ամէն ջանք թափել հիւլէական պատերազմէ խուսափելու, յանձնառու ըլլալ հիւլէական զէնքեր չտարածելու համաձայնագիրին եւ պահպանել համաշխարհային ռազմավարական կայունութիւնը», յայտնեց Չինաստանի նախագահը:

Փութին ժողովի ընթացքին յայտնեց, որ երեք երկիրները միջազգային անվտանգութեան ու խաղաղութեան պահպանման հասարակաց պատասխանատուութիւն կը կրեն:

«Եթէ գործակցինք, կրնանք խաղաղութեան ու կայունութեան ամրապնդման նպաստել», նշեց ան՝ Չինաստանի նախագահին երախտագիտութիւն յայտնելով «եռակողմ ժողովը կազմակերպելուն համար»՝ աւելցնելով. «Չեմ կարծեր, թէ ոեւէ մէկը կը սպասէր, թէ ամէն բան այսքան լաւ պիտի ընթանայ»:

«Այսօր Թրամփի հետ հանդիպումիս գլխաւոր նիւթը ուքրանական տագնապն էր», աւելցուց Փութին:

Թրամփ իր կարգին յայտնեց, որ երեք պետութիւնները յատուկ պատասխանատուութիւն կը կրեն պահպանելու արդիւնաւէտ ու բաց երկխօսութիւն մը, որ իրենց եւ աշխարհի ժողովուրդներուն վրայ կ'ազդէ:

«Պատմական այս վեհաժողովը, որ առաջին անգամ ըլլալով կը միախմբէ Միացեալ Նահանգները, Ռուսիան ու Չինաստանը, առիթ կ'ընծայէ բոլորին համար նոր հորիզոններ քննարկելու», ըսաւ Միացեալ Նահանգներու նախագահը:

«Անհրաժեշտ է, որ Ռուսիան, Չինաստանն ու Միացեալ Նահանգները երկխօսութիւն կատարեն», շեշտեց ան:

Թրամփ շեշտեց, որ անհրաժեշտ է նուազեցնել աշխարհի վրայ հիւլէական զէնքի օգտագործման վտանգը՝ նշելով, որ վեհաժողովը առիթ կ'ընծայէ անոր օգտագործումը զսպելու:

Ան ընդգծեց հիւլէական զէնքերու տարածման սպառնալիքի դիմակայման մէջ երեք պետութիւններու գործակցութեան կարեւորութիւնը՝ շեշտելով, որ Միացեալ Նահանգներ Իրանին պիտի չարտօնէ հիւլէական զէնք ձեռք բերել:

«Բազմաթիւ հարցեր կան, որոնք քննարկում կը պահանջեն», ըսաւ Թրամփ՝ պատրաստակամութիւն յայտնելով «աւելի լաւ ապագայի մը համար երկխօսութիւն կատարելու»:

«Վստահ ենք, որ նոր խնդիրները կարելի չէ հին ձեւերով լուծել, եւ այսօր նոր ուղի մը կ'ընտրենք», շեշտեց Թրամփ:

Վեհաժողովի աւարտին հրապարակուեցաւ «Խաղաղութեան յայտարարութիւն»-ը, որուն մէջ նշուեցաւ. «Ղեկավարները անգամ մը եւս հաստատեցին, որ հիւլէական պատերազմի մը մէջ կարելի չէ յաղթել»:

Անոնք կոչ ուղղեցին հիւլէական վտանգներու եւ հիւլէական զէնքի տարածումը արգիլելու համար երկխօսութիւն կատարելու:

«Կը ծրագրենք աւելցնել մշակուած նաւթամթերքի արտահանումն ու ներածումը», ըսին անոնք, եւ վերահաստատեցին ուժանիւթի կայուն հոսքի կարեւորութիւնը:

Երեք ղեկավարները նաեւ յանձնառութիւն ստանձնեցին պահպանելու ռազմավարական կայունութիւնն ու միջազգային անվտանգութիւնը:

Անոնք նաեւ «համաձայնեցան, որ Միջազգային քրէական դատարանն ու այլ նմանատիպ հաստատութիւններ պէտք չէ իրենց իրաւասութիւնը չարաշահեն»:

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԵԱՄԲ . . .

Շարունակուած Ա. էջէն

Դրօշակի բարձրացման արարողութիւնը կազմակերպուած էր Ազրպէյճանական-ամերիկեան երիտասարդական միութեան կողմէ՝ ՄԱԿ-ի մէջ Ազրպէյճանի մնայուն ներկայացուցչութեան եւ ազրպէյճանական սփիւռքին հետ աշխատանքի պետական մարմինին աջակցութեամբ: Անիկա կը նշէր 8 նոյեմբեր 2020-ին, 44-օրեայ պատերազմի ընթացքին Շուշիի բռնագրաւումը եւ անոր յաջորդած՝ 2023-ին Արցախէն աւելի քան 150.000 հայերու բռնի տեղահանումը: Քաղաքային արտօնութիւնները թոյլ կու տային, որ դրօշակը տասը օր ծածանի հանրային հողատարածքի վրայ՝ Նիւ Եորքի ամէնէն հին զբօսայգիին մէջ, Ուոլ Սթրիթի մօտակայքը:

Նիւ Եորքի բնակիչ Հռիփսիմէ Պիյազեան նկատած էր դրօշակը՝ զբօսայգիին նայող իր բնակարանէն: Ան կապ հաստատած էր ամերիկահայ իրաւապաշտպան կազմակերպութիւններուն, ներառեալ Հայ դատի յանձնախումբին հետ եւ համախմբած համայնքի անդամները՝ դիմելու քաղաքային պաշտօնատարներուն:

Պիյազեան ըսած է. «Կը յուսամ, որ քաղաքապետարանը այժմ աւելի մօտէն կը քննէ, թէ ինչպէ՛ս կը գործէ «Պոլինկ Կրին» ընկերակցութիւնը, ներառեալ որեւէ հաւանական օտար ազդեցութիւն կամ կապեր, որովհետեւ նիւեորքցիները արժանի են թափանցիկութեան՝ գիտնալու համար, թէ մեր վճարած տուրքերը ի՛նչ նպատակով կը ծախսուին հանրային տարածքներու վրայ»:

Ի պատասխան Հայ դատի յանձնախումբին կողմէ ներկայացուցած նամակին, քաղաքապետի գրասենեակը հրապարակած է հետեւեալ յայտարարութիւնը. «Քաղաքապետ (Զոհրան) Մամտանի յստակ կեր-

կարծիքով, շրջագծային համաձայնագիրի իբրեւ երկկողմ-եռակողմ քաղաքական կամ ապահովական համաձայնագիրի պահպանումը զայն Իսրայէլի կողմէ հրաժարման կամ միջազգային առաջնահերթութիւններու փոփոխութիւններու ենթակայ կը դարձնէ, մինչդեռ զայն Ապահովութեան խորհուրդի բանաձեւին մէջ ներառելը կ'ապահովէ միջազգային երաշխիք ու իրաւական շրջանակ, որոնք Իսրայէլին կը պարտաւորեցնեն հեռանալ եւ դադրեցնել իր խախտումները»:

● ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ շրջանակներ «Տիար» օրաթերթին. «Միջազգային դիւանագիտական ուղիի դրական ընկալումը նուիրատու պետութիւններուն եւ Միջազգային դրամական ֆոնտին համար հիմնական պայման է Լիբանանի ելեւմտական շրջափակումը վերցնելու, հարաւային Լիբանանի վնասուած գիւղերու վերաշինութեան համար անհրաժեշտ ֆինանսաւորումը ապահովելու եւ տնտեսական վերականգնման հոլովոյթը մեկնարկելու համար»:

● «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ». «Դէտերու կարծիքով, իրաքեան Հըզպալլայի զինաթափման հոլովոյթն ու զէնքը բանակին մենաշնորհը դարձնելը, կարծես թէ, բնորդ է, թէ Լիբանանի մէջ ի՛նչ կրնայ տեղի ունենալ, երբ գործադիր իշխանութեան կողմէ օրինական շրջանակներէն դուրս եղող զէնքը մենաշնորհելու որոշումը կեանքի կոչուի»:

● ԼԱՒԱՏԵՂԵԱԿ աղբիւրներ «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Հըզպալլան 7 մայիս 2008-ի նման գործողութիւններու կը պատրաստուի, մինչ անոր նեղ շրջանակին մէջ կը խօսուի պատրաստուածութիւնը բարձրացնելու հրամաններու մասին: Այս պատրաստուածութիւնը կապուած է կառավարական յանձնակատարի կողմէ զինուորական դատարանին մէջ «Պշարրէի խումբ»-ի գործով հինգ կալանաւորուածներու դէմ մեղադրանք առաջադրման»:

● ԸՍ «Լեպանոն Ֆայլզ»-ին, զբօսաշրջութեան ոլորտի պատասխանատուները համաձայն են, որ 2025 թուականը աւելի լաւ էր, քան 2026 թուականը, որուն ցուցանիշները 40 առ հարիւրով աւելի ցած էին, սակայն լաւատես են յառաջիկայ տօնական եղանակի նկատմամբ, որովհետեւ օդանաւերը լեցուած են արտերկրի լիբանանցիներով, որոնք կ'ուզեն իրենց արձակուրդը անցընել իրենց երկրին մէջ:

